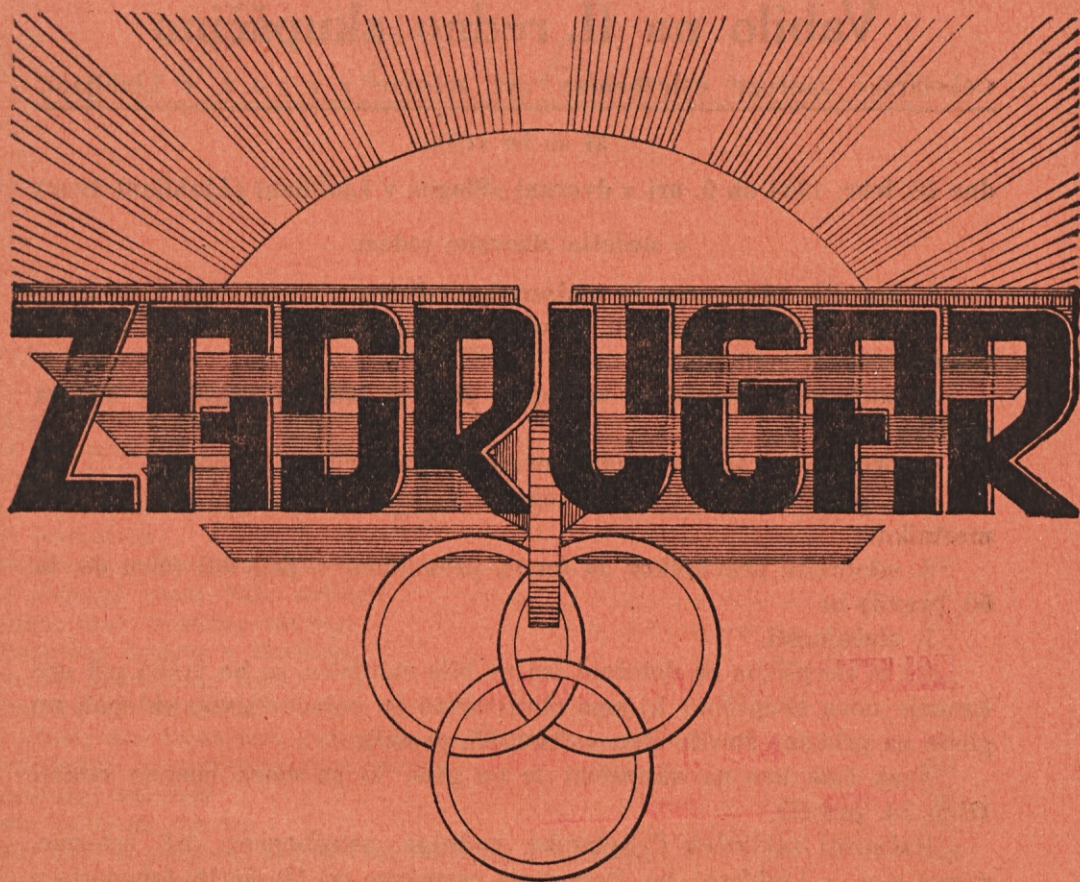

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

ŠTEV. 1

1934

LETO X

GLASILO

NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI

Vabilo na II. redno skupščino

Čebelarske zadruge uslužbencev drž. železnic r. z. z o. z. v Ljubljani,

ki se bo vršila

dne 18. febr. 1934 ob 9. uri v dvorani »Sloge« v Ljubljani (Ljubljani dvor)

s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo upravnega in nadzornega odbora;
2. čitanje akta Saveza in poročilo o reviziji, ki jo je izvršil savezni revizor meseca maja 1933;
3. odobritev računskega zaključka za leto 1933 in razdelitev čistega dobička;
4. predlog o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru;
5. dopolnilna volitev upravnega in nadzornega odbora in njih namestnikov;
6. odobritev pravilnikov za fonde, predvidene v pravilih (člen 49. in 50. pravil) in
7. slučajnosti.

Če bi skupščina ob določeni uri ne bila sklepčna, se bo vršila pol ure kasneje nova skupščina, ki sme obravnavati in polnoveljavno sklepati ne glede na prisotno število članov (člen 35. pravil).

Vsak član ima na skupščini le en glas, ki ga mora osebno oddati (člen 34. pravil).

Računski zaključek Čebelarske zadruge uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani bo članom na razpolago od 12. do 18. februarja v združni pisarni, kjer ima vsak član pravico, da si ga ogleda.

Čebelarjem

Člane naše zadruge, ki mislijo v letošnjem letu povečati svoje čebelarstvo in želijo naročiti A-Ž panje pri zadrugi, prosimo, da nam to pismo javijo do 1. februarja t.l.

Mizar, ki ima zadruga z njim dogovor za izdelavo panjev, nas naproša, da mu oddamo sedaj v zimskem času vsa dela za naročene panje, ker jih pozneje radi drugih sezijskih del ne bi mogel izvršiti pravočasno.

Popolnoma kompleten A-Ž panj, izdelan iz suhega smrekovega lesa, stane v zadrugi 200 Din. Po dogovoru dobijo člani panje tudi na obroke.

Med je pol zdravja

Kdor je prehlajen, kdor ima nahod, kdor kašlja in slabo prebavlja, naj stalno zavživa vsak dan zjutraj in zvečer čaj, osladkan z medom.

Med krepi živce in kri in pospešuje prebavo.

Nobena gospodinja ne sme pogrešati medu v svoji živilski zalogi.

Univ. prof. dr. France Veber:

O državni in združni misli

V naših časih opažamo zlasti dvoje: polagano podržavljenje in polagano pogospodarjevanje tudi takih vej socialnega življenja, ki bi jih še v polpretekli dobi nihče ne motril samo z vida državnega in gospodarskega ocenjevanja človeka in njegovega prizadevanja. Na pr. nekateri vidijo že v vzgoji otroka izključno državno zadevo in drugi gledajo celó na umetnost le z vida gospodarske koristi. Ne govorim na tem mestu o upravičenosti ali neupravičenosti tolikega poseganja države in gospodarstva malone na vsa polja javnega in zasebnega življenja, temveč rečeno naj priča samo za silo in dejanski pomen današnjega državnega in gospodarskega stremjenja. Vprav ta sila in ta pomen pa me silita v prvi vrsti k vprašanju, káko je ter naj bo pravo razmerje med samim državnim in samim gospodarskim oblikovanjem življenja. In ker še naprej vztrajam pri prepričanju, da je današnji in bodoči ideal gospodarstva samo v združnem gospodarstvu, se mi omenjeno glavno vprašanje samo po sebi zožuje v posebno vprašanje, káko je ter naj bo pravo razmerje med državnim in — združnim gledanjem na svet in življenje.

Državna in združna misel, državnost in združnost, država in združba! Najprej se nam vsiljuje tu posebno mesto države in državnega socialnega vidika, ki ga lahko najkrajše in najbolje morda tako izrazim: državna misel je toliko kakor pravna misel. Kjerkoli »država«, tam tudi »pravo« in obratno. Seveda se tudi država razvija in nahajamo zato še danes države, ki so še kaj zaostale, in države, ki postajajo vedno popolnejše in modernejšje. Toda ves ta državni razvoj človeštva je že sam po sebi obenem njegov pravni razvoj in razvoj državne zavesti človeka je obenem razvoj njegove pravne zavesti.*

* Danes kajpada radi govorimo tudi še o posebnem »meddržavnem« pravu, ki pa ne govori nič proti omenjeni povezanosti državnega in pravnega gledišča. Zakaj tudi vsako meddržavno pravo je prvenstveno navezano na poedina državna prava in bi

Če zdaj primerjamo s takó pojmovano državnostjo še zadružnost in zadružno življenje, trčimo takoj ob enako posebno mesto zadružnega socialnega vidika, ki ga lahko najkrajše in najbolj morda takole izrazim: zadružna misel je toliko kakor gospodarska misel. Kajpada ne moremo trditi, da bi bila zadružnost in gospodarstvo eno ter isto, ker nahajamo tudi nezadružne in torej recimo fevdalne, družabne in kapitalistične oblike gospodarskega življenja. Toda tudi bistvo zadružnosti je le posebna oblika gospodarstva in pričata za to dejstvo ves zgodovinski razvoj zadružništva in tudi njegov notranji odnos do vseh ostalih dobrin socialnega dela. Že prvotno ter zgolj plemensko osnovano zadružništvo je bilo po svojem najglobljem jedru toliko kakor gospodarsko zajedništvo (glavar plemena je bil v prvi vrsti glavar plemenskega gospodarstva!), današnje moderno zadružništvo pa je naravnost neposredno vzkliklo iz samih gospodarskih stremeljenj in potreb (gospodarska stiska je iz znanih angleških tkalcev storila očete današnje zadružnosti). Pa tudi nerazvojni in zgolj idejni temelji zadružništva so ter ostanejo prvenstveno gospodarski. Sicer sem mogel že večkrat poudariti, da stremi zadružništvo po bistveni meliorizaciji socialnega življenja v celoti. Toda pri vsem tem ne smemo pozabiti, da sloni to, po zadružništvu narekovano izpopolnjevanje človeške družbe prvenstveno na izpopolnjevanju gospodarskega življenja. Tudi zadružnik ne išče v kruhu edini cilj življenja, ali zadružništvo obenem pravi, da brez zasiguranega kruha tudi ni delovanja duhá. Na polju zgolj duhovnega recino znanstvenega ali umetniškega izživljanja je sploh v ospredju bolj načelo osebne individualnosti in šele na polju krušnih potreb se pojavi mogočni klic po zadružno skupnem življenju. Iz istega razloga opažam še to dvojje. Prvič nimamo (z edino izjemo cerkve, o kateri pa bom moral v tem stiku pozneje še posebej razpravljati) sploh nobene »zgolj duhovne« zadružnosti; zakaj tudi tako zvane

brez njih v trenutku tudi sámo postalo toliko kakor prazen nič. Kdor pa bi menil, da naj bo na svetu samo »eno« pravo, ta bi obenem menil, da naj bo na svetu tudi samo »ena« država. To se pravi: že pojem »meddržavnega« prava, ki bi ne bilo navezano na nobena posebna »državna« prava, bi bil toliko kakor pojem edinega ter svetovnega državnega prava. Brez države ni možno nobeno pravo, brez prava nobena država.« To važno dejstvo se vidi tudi na znani trojici državnega »zastopstva«, državne »zakonodaje« in državne (izvršilne) oblasti in torej na tako zvani reprezentativni, legislativni in eksekutivni strani vsake države. Kjer država, tam obenem táko trojno poslovanje in narobe; ves državni razvoj pa je le razvoj v medsebojnem razmerju, v težišču in v vsebini teh treh strani sleherne prave in dejanske državnosti: na pr. zastopstvo in zakonodaja utegneta biti združeni ali ločeni, poudarek utegne biti zdaj na zakonodaji, zdaj na oblasti, menjava se tudi vsebina izdanih zakonov i. t. d. In vse to zdaj tudi posredno priča, da je sleherni prava državnost že samo toliko kakor dejanska pravnost in narobe; zakaj tudi k bistvu prava spadajo vse tri oblasti, oblast, ki ga zastopa, oblast, ki ga izdaja, in oblast, ki jamči za njega dejansko izvrševanje. Zdi se celó, da je razlika med državnostjo in pravnostjo samo razlika v vidiku, s katerega motrimo eno ter isto — državno življenje: ko govorimo o »državi«, mislimo bolj na zastopnika zakonodajne in izvršilne oblasti, ko pa oovrimo o »pravu«, mislimo bolj na samo zakonodajo in njej prirejeno izvršilno oblast.

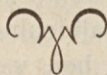
kulturne (na pr. bralne, književne, tiskovne) zadruga so izhodno ter končno gospodarske ustanove, ki pomagajo recimo k cenejšemu izobraževanju. Zato tudi vse zakonodaje, kolikor sem jih pogledal, prav prepovedujejo ustanavljanje »zadruge«, ki bi ne imele gospodarskih namenov. Drugič pa zdaj tudi vidimo, kakó in zakaj je vprav zadružna misel toliko kakor idealna gospodarska misel: ta misel zahteva zadružno skupnost v materijelnem življenju in vidi samo v taki skupnosti obenem pravo pot do osebne svobode in individualne pravice duhá.

Podana opredelitev državnosti in zadružnosti pomaga tudi do pravega pojmovanja osnovnega razmerja med njima. Najprej vidimo, da nimajo prav oni, ki mečejo državnost in zadružnost takorekoč v en lonec in bi radi v tem smislu »državo« v celoti pozadružili ali »zadrugo« v celoti podržavili. Država ni zadruga in zadruga ni država! In sicer je temeljna razlika med obema najmanj tolika, kakor je razlika med »pravnim« in »gospodarskim« redom na zemlji. Je to celó dvojna razlika, namreč razlika v vnanjem obsegu in razlika v notranjem smislu državnega in zadružnega življenja. Po obsegu je država vsekako širša zajednica, ker obsega tudi obilico negospodarskih (na pr. plemenskih, nacionalnih, kulturnih, obrambnih) namenov socialnega življenja; zadruga je v tem smislu posebna gospodarska, država pa nadgospodarska (ne izvengospodarska) oblikovalka človeške skupnosti. Še globlja in važnejša je druga, smiselnotna razlika med državnim in zadružnim življenjem, ki pove, da zahteva zadružna misel že sama po sebi še posebno ter ločeno delovanje državne oblasti. Zakaj zadružništvo, zlasti pa moderno zadružništvo, mora biti tudi uzakonjeno in uzakoniti ga more samo državna oblast. To izpričuje že sama narava vsakega »zakona« (Gesetz, lex). Zakon ima dve strani, obliko in vsebino. Oblika zakona pove, da je njegova vsebina res »zakon« in ne morda le pobožna želja poedinca; vsebina zakona je pa vse to, kar pač zakon predpisuje ali zahteva. In če motrimo, zdaj s tega vidika notranje razmerje med državno in zadružno mislijo in pomnimo, da je državna misel toliko kakor pravna misel, zadružna pa gospodarska, no, tedaj postaja še to jasno, da prispeva zadružništvo pač k vsebini gospodarskega zakona in da daje samo državnost tej vsebini še obliko zakona. Takó imata obe, »država« in »zadruga«, tudi na gospodarskem polju vsaka svoj delokrog in svojo nalogo: zadruga dviga državo po idealni vsebini njenih gospodarskih zakonov in država daje zadrugi avtoriteto in moč pravne gospodarske skupnosti. Slejkoprej pa ostane razlika med državnim in zadružnim gledanjem na življenje naprej ohranjena in bi bile neizbežne usodne posledice, ako bi ta razlika prenehala biti dejansko veljavna. Ako bi država postala le toliko kakor zadruga, tedaj bi kaj kmalu oslabela tudi pravna zavest in najidealnejše zadružno gospodarstvo bi se samo spremenilo v gospodarski boj, v katerem delujeta sama brutalna sila in pohlepni egoizem. Ako pa bi že sama zadruga postala toliko kakor

država, tedaj bi prekmalu zavladali sami »paragrafi« in izginil bi vid za socialni duh in življensko vsebino državnega zakona; kajpada bi tudi táko stanje rodilo končni polom néle gospodarstva, temveč tudi same državnosti.

Pokazana potreba po ostrem razlikovanju med državno in zadružno mislijo bi utegnila koga nagibati k naziranju, češ, da sta državnost in zadružnost povsem ločeni usmerjevalki socialnega življenja in da zlasti zadružnost nima nič opravka z — državnostjo (zadružni internacionalizem!). Seveda je tudi to naziranje napačno in je to vidno že na mojem razlikovanju med državno in zadružno mislijo. Zakaj državnost brez zadružnosti bi bila kakor predpis brez vsebine in zadružnost brez državnosti bi bila kakor vsebina brez nje zakonitega uveljavljanja. Zato bi se tudi zahteva po samo eni ter vse človeštvo obsegajoči zadružnosti ne mogla izreči brez posebne zahteve po samo eni ter vse človeštvo obsegajoči — državnosti. K temu se pridružuje še nadaljnje ter nič manj važno dejstvo, da je sámo gospodarsko življenje kaj različno in da se vprav osnovne razlike v gospodarskem življenju prepletajo še z razlikami med posebnimi, zlasti pa plemensko-narodnimi, narodno-nacionalnimi in nacionalno-državnimi predeli človeštva. To dejstvo pa nalaga tudi zadružni misli potrebo, da se še ona v tem primeru in položaju takó in v drugem drugače oživlja in obistinjuje; na pr. že na vasi bo imela zadružna misel drugačno posebno vsebino nego v mestu, v agrarnih državah drugačno, nego v industrijskih i. t. d. Iz takih razlogov je celó dana potreba po čim podrobnejši zadružni diferenciaciji človeške družbe, najmanj je pa zahtevati, da zadružno izenačevanje družbe ne gre preko njenih državnih posebnosti; zakaj v tem primeru ni vira za pravo takega izenačevanja. Zlasti pa ne smemo pozabljati: državnost je možna brez zadružnosti in je bila taka državnost obistinjena v časih držav, ki še niso poznale zadružnega življenja; dejanska zadružnost je pa brez vzporedne državnosti že naprej izključena.

Pri pisanju pričujočega članka sem imel v mislih zlasti dve vrsti zadruharjev, táke, ki bi tudi državno življenje radi premenili v samo zadružno življenje, in táke, ki bi zadružno gibanje radi iztrgali iz objema držane oblasti. Poskušal sem pokazati kvarnost obojega pojmovanja za državno kakor tudi za zadružno življenje. Sama zadruga ne more storiti obojega, skrbeti za materijelno blagobit svojih članov in dati tej skrbi tudi pravno moč in veljavo. In vendar tudi zadruga ne more biti brez obojega, ne brez svojega gospodarskega dela in ne brez pravne zaščitenosti tega dela. Torej dajmo državi, kar je državnega, in zadrugi, kar je zadružnega!

Kooperativna centrala „Napred“ v Sofiji

Zveza bolgarskih nabavljalnih zadrug.

I. Nekaj zgodovine kot uvod.

Pred vojno je bilo v Bolgariji ustanovljenih večje število delavskih nabavljalnih zadrug v tesni zvezi s političnim gibanjem in tudi nekoliko nepolitičnih nabavljalnih zadrug, katere so vodili večinoma uradniki »Bolgarsko zemljedelske banke«, in kasneje »Bolgarske centrale kooperativne banke« (B. C. K. B.). Do ustanovitve nabavljalne centrale takrat ni moglo priti, pač zato, ker so bile vse te zadruge gospodarsko šibke, brez izkustev v nabavljanju in razdeljevanju robe med konzumente.

»Kakor gobe po dežju« so rastle v Bolgariji nabavljalne zadruge v letih 1917 do 1918. Tedaj so se posebno politične stranke pobrigale za ustanavljanje zadrug. Samo v Sofiji je bilo v teh letih ustanovljenih 38 nabavljalnih zadrug. Kljub podpori od strani države so ostale vse te zadruge nemočne. Manjkala jim je hrbtenica, centrala za skupno nabavljanje. Poskusili so, približati jih zvezam kmetijskih zadrug, ki se z nabavljanjem niso pečale. Ti poskusi, ki naj bi uvedli vsaj red glede revizije poslovanja v vseh divjih zadrugah, niso uspeli. Pokazalo se je, da se mora nabavljalnemu združništvu roditi center v lastnem gibanju.

Prilike so medtem zorele. Ob vsestranskem pomanjkanju robe med vojno in prva leta miru je bilo zadovoljevanje potreb konzumentov združeno res z velikimi napori, toda ti napori so dali ogromnih dobičkov — ne le v denarju, temveč tudi v trgovskih izkustvih. Leta 1903 ustanovljena nabavljalna zadruga »Napred« v Sofiji se je v teh ugodnih prilikah pod spretnim in poštenim vodstvom dvignila do velike gospodarske moči. Ko je pri porastu števila zadrug postalo pereče vprašanje skupnega nabavljanja, ki se ni moglo premakniti z mesta, je ta nabavljalna zadruga vzela v svoje roke inicijativo za ustanovitev nabavljalne in obenem revizijske centrale. Čutila se je za to močno in sposobno dovolj, ter je v mesecu aprilu 1919 sklicala kongres vseh bolgarskih nabavljalnih zadrug, na katerem naj bi se ustanovila centrala. Kongres je bil zasnovan preširoko, pokazale so se težave pri sestavljanju upravnega telesa, zavrla je needinost v vprašanju, da li naj bo centrala samo ožje središče delavskih, ali središče splošno vseh bolgarskih nabavljalnih zadrug. Poskus, ustanoviti na mah centralo za velik krog, torej ni uspel, preveč divergentna hotenja v širokem krogu so to preprečila. Pokazalo se je, da more splošno nabavljarno centralo zgraditi najprej le ožji krog, ki pa mora imeti tendenco, da se postopoma širi.

Zadruga »Napred« v Sofiji ob neuspehu inicijative ni dala iz rok. Njeni voditelji so jasno pregledali položaj in si nauk prvega kongresa usvojili. V družbi s samo 7 delavskimi zadrugami je tedaj v oktobru 1919 po-

krenila nabavljalna zadruga ustanovni občni zbor centrale. Ta zbor je določil pravila, ki so predvidevala širjenje kroga, izvolil je upravni in nadzorni odbor ter je poskrbel za obratni kapital. Tako je bila ustanovljena »Kooperativna centrala ‚Napred‘ v Sofiji« iz ozke, a močne in preizkušene sredine. Praktično pomeni ta ustanovitev prav za prav samo razširjenje delokroga onih ljudi, ki so dotlej voditi nabavljalno zadrugo »Napred«.

Po ustanovitvi K. C. »Napred« so se pokazale slične inicijative tudi v drugih strankarskih in nestrankarskih združnih vodstvih. Po prizadevanju vsjih uradnikov B. C. K. B. je bila ustanovljena »Centralna zveza nabavljalnih zadrug«, politične stranke so ustanovile svojim zadrugam zaporedoma nabavljalne centrale »Mir«, »Solidarnost«, »Bratstvo«, »Osvojenje« in druge. Danes niti ena teh central ne obstoja več, vsi poskusi, organizirati nabavne centralne od zunaj brez zadostno pripravljene nabavljalne zadruge, ki bi mogla poslužiti kot izhodišče, so se izjalovili. K. C. »Napred« je danes edina v Bolgariji.

Prvotno mali krog se je v kratkem desetletju razširil, da je postal skoraj preobsežen. Izjeme so nabavljalne zadruge izven tega kroga. Pričetek je pokrenilo 8 zadrug z 8400 člani. Po dveh letih obstoja je centrala združevala 103 zadruge s 43.000 člani. Leta 1931 je padlo število včlanjenih zadrug na 58, toda te zadruge so zastopale 59.000 članov. Padeč števila zadrug je povzročila centrala sama, urejajoč življenje gibanja. Najprej je pritegnila vse, zdravo in bolno. Kar je bilo sposobno, da živi in se razvije, je centrala podprla in krepila, vse nesposobno, vse neizlečljivo pa je bilo likvidirano. Mnogo malih zadrug na vaseh na pr. je centrala združila v večje, samostojne organizme, mnogo jih je povsem razpustila in njihove člane napotila, da so pristopali k najbližji sosedni zadrugi.

II. Organizacija uprave.

O b č n i z b o r je vrhovni organ centrale. Tvorijo ga delegati včlanjenih zadrug. Njemu je pridržano, da obravnava vsa najvažnejša vprašanja, on ocenjuje delo odborov, sklepa o zadolževanju centrale in o njenem sodelovanju v drugih organizacijah. Seveda pa se more občni zbor pečati tudi z vsemi ostalimi vprašanji, ki se tičejo dela v centrali. Če se namerava na občnem zboru obravnavati taka izredna snov, mora biti upravni odbor o tem obveščen pravočasno (1 mesec pred zborom), da vse potrebno pripravi.

U p r a v n i o d b o r je pooblaščenec kongresa. On vodi vse delo v centrali in nosi zanj odgovornost. On določa o vseh velikih in važnih vprašanjih, ki se tičejo življenja zadruge, a neposredno izvrševanje svojih sklepov prepušča direkciji, kar ga pa ne razrešuje odgovornosti. Upravni odbor ima 9 članov, od katerih se vsako leto menjajo trije.

N a d z o r n i o d b o r je, kakor v vsem združnem življenju, vrhovni organ lastne kontrole. On neposredno zasleduje vse delo v centrali, da

more vsak čas opaziti in preprečiti vse, iz česar bi se moglo roditi zlo. K. C. »Napred« ima tričlanski nadzorni odbor, kateremu je poverjeno neomejeno nadzorstvo nad delom v upravnem odboru, v direkciji, v vseh oddelkih in v vseh podjetjih centrale.

Direkcija je izvršilni organ centrale. Imenuje jo upravni odbor. Po pravilih mora biti vsaj 1 član direkcije obenem član upravnega odbora. Redno sta bila doslej glavni direktor in glavni tajnik določena izmed članov upravnega odbora, kot tretji je redno sodeloval načelnik trgovskega oddelka centrale. Pri odločanju o vprašanjih, ki se tičejo službe raznih odsekov, sodelujejo vedno tudi šefi prizadetih odsekov. Preprečeno je torej, da bi mogel upravni odbor izgubiti neposredni kontakt z življenjem centrale, če bi se tudi razvila v prevelikem obsegu, preprečeni so tudi konflikti med onimi, ki centralo resnično upravljajo (upravniki) in onimi, ki so za to upravljanje odgovorni po zakonu in po pravilih (odbori).

Delo v direkciji je deljeno takole: glavnemu direktorju je poverjena organizacija in nadzorovanje, agitacija in propaganda ter vzdrževanje vezi z drugimi združnimi tvorbami. Glavni tajnik vodi brigo v bankovnem odelku ter o vsem računovodstvu sploh in o pisarniški službi. Načelnik trgovskega oddelka vodi vse trgovsko delo centrale.

III. Organizacija financ.

Po pravilih je dolžna K. C. »Napred« ustanoviti centralno blagajno, dostavljati včlanjenim zadrugam potrebna obratna sredstva, urejevati jim kredite in izvrševati vse bančne operacije. Uprava je pričela na pravilnem izhodišču, da se vsa sredstva dvigajo iz gibanja samega, da se tako dvignjena sredstva stekajo v skupno središče, iz katerega se razdeljujejo zadrugam in podjetjem sorazmerno njihovim potrebam. To nalogo izvršuje v centrali bankovni oddelek, ki razpolaga z vsemi sredstvi centrale, z lastnimi in z najetimi.

Vse združništvo stremi za tem, da se iznebi vseh tujih sredstev, da posluje le z lastnimi. Praksa kaže, da je tako stanje polagoma z vztrajnim delom dosegljivo. Tudi centrala doprinaša ta dokaz, njena lastna sredstva kljub krizi rastejo — polagoma, a vztrajno.

Najpočasneje se nabirajo deleži. Centrala je pospešila rast te postavke, ko je s pravilnikom o kreditiranju zadrug uveljavila določbo, da mora vsaka zadruga vpisati delež, ki znaša najmanj 20% kredita, ki se ji more dovoliti. Deleži zadrug znašajo 19% vseh lastnih sredstev centrale. Kot nekaj prehodnega, za zbiranje nujno potrebnega kapitala ugodnega, dopuščajo pravila, da sme centrala sprejemati v svoje članstvo tudi posamezne osebe, tako zvane podporne člane. Njihovi deleži so bili v začetku centrali velika korist, v današnjih velikih razmerah centrale pa so postali brez pomena (4% vseh lastnih sredstev). Deluje se v centrali na to, da bi se deleži spremenili v običajne hranilne vloge in da bi se podporno članstvo sploh odpravilo.

Dobičke deli centrala po ročdalskih principih. En del se povrne članom v sorazmerju njihovega konzuma, drugi del pa se odreja v fonde, ki služijo za razširjenje poslovanja in kritje rizikov, s katerimi je zvezano vsako trgovsko delo. Fondi so najsigurnejša in najstabilnejša sredstva zadružnih edinic, zato jih skušajo te povečavati čimbolj. K. C. »Napred« prav tako obrača fondom vso svojo skrb, zavedajoč se, da je za stabilizacijo zadrug neobhodno potreben predvsem soliden, v vsakem oziru od-poren center, ki more tudi finančno podpreti one zadruge, ki jih je nesreča zavedla v stisko. Centrala ima šest fondov, ki znašajo skupno 78% vseh lastnih sredstev centrale. Rezervni fond se vedno dotira iz vsakoletnega poslovnega prebitka in je dosegel doslej ca. 2% lastnih sredstev. Največjo skrb posveča centrala fondu za sumljive terjatve, zavedajoč se rizika, ki ga nosi pri ustanavljanju in podpiranju zadrug kot kreditni zavod. Ta fond znaša ca. 34% vseh sredstev centrale, oziroma 30% vseh njenih terjatev. Fond za nove ustanovitve in za-varovanja znaša približno 18% centralnih sredstev. Ustvarjen je tako, da se koncem vsakega leta ne odpisuje odstotek premičnin in nepremičnin, temveč se vsota, ki naj bi se odpisala, odredi v poseben fond, vsa imovina pa se izkazuje v bilanci s svojo nabavno vrednostjo. Dotacija temu fondu je vsako leto enaka, oziroma neodvisna od stabilizacije podjetja. Fond ščiti centralo pred eventualnim razvrednotenjem imovine, krije riziko pri ustanavljanju novih podjetij in morebitne zgube radi konkurence, ki bi se pojavile. Fond za združni dom po svojem obsegu (2% vseh lastnih sredstev) nima posebnega pomena z ozirom na splošno stanje centrale. Fond za splošne koristi znaša 1% centralinih lastnih sredstev. Namen mu je, pomagati pri ustanavljanju občekoristnih ustanov. Ta fond se bo najbrž spremenil v samostojen organ za agitacijo in propa-gando združništva. Penzijski fond je po nemškem vzorcu samo-stojna fondacija. Z njim centrala ne more razpolagati. Zbira se iz vlog, ki jih plačujejo na polovico centrala in njene zadruge kot delodajalci ter njihovi uslužbenci kot delojemalci. Namen mu je, da zagotovi uslužbencem centrale in zadrug oziroma njihovim rodbinam pokojnino za slučaj starosti, invalidnosti ali smrti. Ta fondacija znaša ca. 21% vseh lastnih sredstev centrale.

Gospodinstvo

Skrb za moško obleko

Ako hoče imeti gospod svojo obleko lepo očedeno in zlikano, je seveda najpripravneje, da ni nobenih sitnosti, ako jo pošlje krojaču. Spretna gospodinja bo pa tudi tako delo poskusila sama, in zato ji bodo prav prišli tile nasveti:

Iz takšne obleke je treba najprej dobro iztolči prah in potem šele iz nje spraviti madeže. Za čiščenje madežev vzamemo nekoliko bolj trdo ščetko in mlačno vodo, kateri dodamo malo salmijaka. Ovratnik, ki je navadno masten, očistimo z bencinom, alkoholom ali pa s posebno vodo za madeže.

Manjše poškodbe (preguljeno mesto, odtrgan gumb, zatrgan žep, zguljen rob, odtrgan obešalnik i. t. d.) lahko gospodinja sama popravi. Kjer je obleka preguljena, je treba podložiti košček blaga in vse lepo zamašiti z nitjo; najbolje je z nitjo, ki jo potegnemo iz blaga. Posebno tenko blago se prav lepo zamaši z lasmi. Gumb se tu mora prišiti tako, da ima kratek vrat, ker če je prišit trdo, se kaj rad odtrga z blagom vred. Pri strani raztrgane žepe ne zašijemo samo po vrhu, marveč podložimo na notranji strani pod raztrgano mesto košček blaga in vse skupaj gosto prešijemo. Notranji žep iz podloge se mora zašiti vedno s precej večjo krpo kakor je luknja, zato da se ne raztrga takoj poleg krpe. Ravno tako je treba tudi podlogo v telovniku, suknjiču ali plašču zašiti vedno s precej večjo krpo kakor je raztrgano mesto, zato ker je podloga navadno okrog in okrog precej zguljena. Da se spodnji rob pri hlačah ne izrabi, je dobro, ako se podrobi z ozkim trakom v enaki barvi kakor so hlače (kakor se to dela tudi pri krilu ali plašču). Obešalnik se mora prišiti z močno nitjo. V trgovini dobite zelo trpežne obešalnike iz kovinske verižice.

Ako moramo pri telovniku ali suknjiču menjati vso podlogo, odparamo prav previdno staro podlogo, katero potem razlikamo in položimo na blago za novo podlogo, tako da prikrojimo novo natančno po stari.

Pri krpanju od sedenja zguljenih hlač ne smete izrezati krpe po niti kakor pri navadnem krpanju, marveč mora imeti izrezani kos okroglo obliko. Nova krpa se všije na stroj ali pa z ometico od leve strani. Pri vstavljanju na roko navdarimo najprej pol centimetra širok rob, in sicer na hlačah in na krpi, na kar se oba od leve strani z ometico sešijeta. Če je blago črtasto, je treba paziti tudi na to, da se črte krijejo. Vstavljeno krpo je treba dobro polikati čez mokro cunjo.

Pri moškem suknjiču ali plašču, ki je obešen na obešalniku, je dobro, če reverje in ovratnik pokrijemo z ruto.

Kadar likamo hlače, jih moramo najprej pravilno naravnati na likalni deski ali mizi. Likajo se na lice. Stranska šiva hlačnic, zunanji in notranji, morata ležati drug za drugim. Ker je koleno navadno razvlečeno, ga moramo najprej pravilno naravnati in z likanjem čez zmočeno in dobro ovito cunjo spraviti v pravilno lego. Ko je to v redu, začnemo likati, in sicer vedno le čez zmočeno in dobro ovito cunjo. Pri posebno občutljivem blagu moramo položiti čez hlače pod mokro cunjo še drugo, tenko, suho cunjo. Najboljše cunje za likanje so platnene, ker so najbolj gladke. Ako bi likali čez flanelo ali barhent, bi ostale na blagu kosmatine. Če ima taka cunja za likanje rob ali šiv, in likamo čezenj, dobimo seveda na hlačah njegov

odtis. Preko mokrih cunj likamo z vročim likalnikom. Likalnika nikoli ne smemo puščati za dlje časa na enem mestu, marveč z njim moramo gladiti blago neprestano, in sicer v eni smeri, ne pa kakor pri likanju prtov ali rjuh, ko ga porivamo od enega konca do drugega. Ko je cunja, čez katero likamo že suha, jo dvignemo, polikane hlače pa potolčemo, ko so še položene na likalni deski ali mizi, s trdo ščetko, zato da izhlape iz njih še zadnje pare. Srednjo gubo je treba seveda močnejše zalikati, in sicer do višine žepov.

Telovnik ali suknjič se ne sme likati na deski ali mizi, marveč samo na primerni blazini, kakršne imajo krojači. Takšna blazina je primerna za likanje rame, rokava, reverja in ovratnika. Pri suknjiču se polika najprej rama, ki se položi na primernem mestu na blazino. Cunja, čez katero likamo, mora biti dobro ovita, ker bi sicer vata, s katero je rama podložena, pila vlago, ki bi se z likanjem ne mogla popolnoma posušiti, pa bi bil potem suknjič namesto zlikan še bolj zmečkan. Pri likanju rame na blazini je treba likalnik samo polagati in dvigati, nikakor pa ni pravilno, če drgnemo z njim sem in tja. Na ta način se lika tudi vrhnji del rokava. Pri spodnjem delu rokava se naravna in polika zunanji šiv, zalika se pa seveda lahko tudi notranji pregib, kdor pač tako hoče. Hrbet in oba sprednja dela likamo od spodaj navzgor. Prav nazadnje zlikamo reverje in ovratnik, in sicer najlažje na robu blazine za likanje.

Ako se obleka sveti, se ne da veliko pomagati. Nekaj se da pač popraviti z likanjem čez mokro cunjo, zlasti če se blago, ki je vlažno, med likanjem gladi v raznih smereh z ostro ščetko. Na ta način se scefrajo niti in blago dobi zopet kosmatinovo površino. Svit nastane namreč zaradi tega, ker se sčasoma, zlasti pri gladkem blagu, odrgnejo kratka vlakenca.

Zlikano obleko obesimo na obešalnik in šele, ko je popolnoma suha, jo obesimo v omaro. Dosti nepotrebnege likanja, ki blagu samo škoduje, si prihraniš z obešalnikom za hlače.

Svetle lise in odtise robov ali likalnika odpravimo s paro takole: suknjič položimo na blazino ali desko. Mesto, ki se sveti, pregrnemo z mokro, ožeto cunjo, čez katero potem na rahlo pritismo z likalnikom, na kar cunjo hitro odstranimo in s ščetko iztolčemo vodene pare. To ponovimo tolikokrat, da izgine svit ali odtis roba.

Zmečkanega žameta ali pliša ne smemo likati na deski, marveč na ščetki ali pa napetega. Napnemo ga tako, da je leva stran zgoraj. Likati ga moramo z vročim likalnikom čez ožeto cunjo, lahko ga pa tudi tako, da položimo likalnik po strani in da imamo prosto eno stran spodnjega roba, čez katerega položimo mokro cunjo. Čez ta rob potegnemo potem žamet ali pliš; seveda od leve strani. Prav lepo se pa izravna žamet tudi tako, če ga držimo napetega nekaj časa nad paro in ga potem napnemo na desko z buckami in pustimo, da se posuši. Lahko ga pa tudi napnemo na okvir ali med dva stola in posušimo z likanjem. Žamet ali pliš likamo seveda vedno samo narobe. Namesto kocov za likanje je dober tudi časopisni papir.

Mesene klobase

Dobra klobasa je res nekaj, kar gre v slast, in ob njen dober glas, ki sega dlje ko v deveto vas, je ne bodo pripravile vse tiste šušmarke, ki se jih tudi veliko poje.

Mesene klobase delamo po navadi, kadar koljemo. Zanje porabimo najboljše meso, katerega razrežemo z dobro nabrušenim kuhinjskim nožem tako, da dobimo najprej dolge, tenkim rezancem podobne kose, ki jih nato zrežemo na majhne za grah velike kocke. Klobase, za katere je bilo vse meso zrezano na stroj, niso nikoli tako dobre, kakor če je meso zrezano na roko. Nekateri si pomagajo na ta način, da zrežejo večji del mesa na roko, nekaj, recimo tretjino, prilože pa takega, ki je bilo zrezano na stroj. Ako ni meso dovolj mastno, zrežemo vmes še slanine (vratine), tako da je do četrtnine zmesi maščobe. Sala in masti od črev ni dobro premešati.

Ponavljaj se meso zreže zvečer in pusti čez noč v leseni, glinasti ali železni emajlirani posodi, nakar se mu drugi dan primeša soli, popra in česnovе vode, in sicer vse po okusu. V nekaterih krajih prilijejo tudi nekoliko vina. Mastno meso je treba soliti nekoliko bolj kakor pusto in za klobase, ki bodo stale morda tja do poletja, bolj ko za tiste, ki jih mislimo takoj ali kmalu pojesti. Navadno je prav, če se vzame na 25 dkg mesa 1 dkg soli. Popramo lahko s poprom v prahu, še bolje pa je, ako stremo cel poper bolj na debelo. Česen lahko razrežemo na drobno ali ga pa stolčemo v posodi in polijemo s toplo vodo. Najboljše je, če česnovo vodo precedimo, da ne pridejo med meso koščki česna, ker česen sam rad pogreni. Česnovе vode prilijemo več, če je meso že mrzlo in uležano ali celo zmrzlo in manj, ako je še sveže in sočno; to pa zato, da se laže meša in da se čreva laže polnijo. Tako pripravljeno meso je treba dobro premešati in pretlačiti, da ne ostanejo dišave (sol, poper, česen) na istem mestu. Če nima kdo dovolj svinjskega mesa, lahko doda, pa ne več ko tretjino, dobrega in lepega govejega stegna brez žil, ali pa ne preveč mladega telečjega mesa.

Čreva polnimo z mesno štrkalko ali pa s cevko, ki jo pritrdimo na strojček za rezanje mesa, samo za nekaj klobas pa natlačimo meso v čreva tudi kar na roko. Meso mora biti gosto natlačeno, zlasti za klobase, ki jih ne mislimo tako kmalu pospraviti.

Pečenice so neprekajene mesene klobase. Peči jih denemo na razbehljeno mast. Ko so od obeh strani lepo rumeno zapečene, jih vzamemo iz posode. Masti lahko prilijemo nekoliko juhe, da dobimo rjavkasto omako, katera se potem polije čez klobase. Sveže klobase lahko tudi skuhamo v kropu in jih potem serviramo z dušenim rižem, praženim krompirjem ali zelenjavo.

Klobase, ki jih nameravamo shraniti, prekadimo, in sicer tiste, za katere mislimo, da ne bodo prišle tako kmalu na vrsto, bolj, tiste pa, ki bodo prišle prej pod zob, pa manj.

Salame delamo ravno tako kakor klobase. Če hočemo imeti lepe, rdeče, primešamo svinjskemu mesu še tretjino govejega. Tudi meso za salame mora biti zrezano na roko, treba ga je pa nekoliko bolj popoprati in posoliti kakor za navadne klobase. Meso se natlači v goveje črevo na ta način: kakor pač dolgo hočemo imeti salamo, tako velik kos čreva zavežemo z vrstico na eni strani, od druge strani pa natlačimo pripravljeno meso prav na trdo z lesenim količkom, nakar zavežemo črevo še na drugi strani. Tako pripravljene salame se puste dva dni na hladnem, potem se pa obesijo v dim. Ko so prekajene, jih obesimo v klet, da splesnijo, nakar jih obesimo za nekaj dni v hladen zračen prostor. Potem jih pustimo še enkrat v kleti splesniti in jih še enkrat zberšemo in posušimo. Ravno tako delamo tudi s klobasami, ako hočemo, da nam dolgo ostanejo. Čez poletje se eobdrže klobase in salame prav dobro v zabojčku z bukovim pepelom, prav dolgo se pa obdrže klobase tudi tako, če jih zalijemo z mastjo. Kuhamo jih v vreli vodi in serviramo s kislim ali sladkim zeljem, hrenom, gorčico, fižolom, solato it. d.

Vrt in cvetlice

Josip Štrekelj:

Vrtni priboljški

Enostrano pridelovanje povrtnine ni dobičkonosno, niti zanimivo ne za vrtnarja, ne za obiskovalce. To enoličnost občuti tudi družina, če prihaja na mizo stalno eno in isto. Da bo vrt po izbiri vzoren, treba da pomnožimo povrtnino tudi s tistimi vrstami, katere drugod, kjer je vrtnarstvo na višji stopnji, smatrajo za priboljšek. Večina teh je porabna pozimi, torej v času pomanjkanja zelenjave. To so beluši (šparglji), beli koren, črni koren, mangold, rabarbara, siljeni radič in siljena zelena.

Pravilno nasajena greda belušev donaša nad 20 let, zelo obrajtano in drago plačevano prikuho. Vsaka rastlina dá letno okoli pol kilograma belušev. Razen tega pridelujemo lahko ob robu iste grede česen, čebulo, nizki fižol in drugo nizko povrtnino.

Ker s koncem junija nehamo z nabiranjem belušev in pustimo rastline, da odslej svobodno rastejo dalje do jeseni, ko slana pomori stebila, potrebujemo nadomestilo in to nam nudi mangold, ki do tega časa že doraste. Mangoldove listne peclje pripravljamo v kuhinji kakor beluše. V tem času začne primanjkovanje spinače, ki zaradi vročine odganja zgodaj v seme, zato nam tudi prav pridejo za spinačo mangoldovi listi. Ta rastlina raste bujno. Za srednještevilno rodbino zadošča 15 sadik, ki jih posadimo po

30 do 40 cm narazen. Po potrebi trgamo (ne režemo) večje zunanje liste do zime. Izmed raznih vrst je beli, srebrni mangold imenovan, najboljši.

Čim neha rast mangolda zaradi mraza, imamo že na razpolago beli in črni koren, ki ju izkopujemo sproti po potrebi v kuhinji. Za slučaj zmrzle zemlje prisujemo potrebno množino teh korenov v kleti v pesek. Ostali v zemlji na vrtu vzdržijo vsak mraz in so celo spomladi še boljši. Pripravljamo jih, kakor beluše. Lupimo jih pa kakor peso, kadar so kuhani.

Izvrstno, pa tudi zdravilno solato pridelujemo pozimi s siljenjem radiča. Spomladi ali vsaj do konca junija ga redko posejemo na vrt ali na polje ter ga od začetka novembra do konca februarja v presledkih treh tednov vlagamo v zemljo in v gnoj v kletih, hlevih ali drugih prostorih, kjer ne zmrzuje, da ga lahko vso zimo pridelujemo. Mnogi pijejo vodo, v kateri kuhajo radičeve korenike, korenike pa uživajo pripravljene v solati, kar je baje želodčno in za kri čistilno zdravilo. Najboljši za silenje je rdeči, širokolistnati radič.

Prav tako kakor radič silimo pozimi pri nas malo znano listnato zeleno. Kolikor ne obeli te vrtnar v jeseni na stalnem mestu na vrtu, jo pozimi vloži v kleti med gnoj in zemljo. V teku štirih tednov odžene dolgo nežno bledorumenno listje, ki je med sladkosnede znano kot najboljša in najzdravejša solata.

Še nismo do spomladi porabili vse zaloge belega korena, črnega korena, radiča in zelene, se že pojavljajo na vrtni gredi beluši in za temi se vrste zopet prej navedene dobrote kakor prejšnje leto.

Z naraščajočo toploto ob času belušev odganja velike liste rabarbara, ki nam daje v tem času, ko ni več jabolk v zalogi, izvrsten kompot. Listni peclji, kuhani v oslajeni vodi, so zdravilna poslaščica, jabolčnemu kompotu slična dobrot. Mnogi jo radi sadijo zaradi lepšega, da krasi vrt.

Čebelarstvo

A. P.:

Na plan!

Jalov je izgovor nekaterih, ki pravijo, da nimajo prostora, kamor bi postavili svoje čebele. Veliko je prostora in najlepši je baš železničarjem na razpolago. Ob odprti progi so najlepša mesta, daleč okoli ni nobene naselbine, pač pa je vsa narava okinčana s cveticami. Kaj naj si čebelar želi boljšega! Večje ugodnosti kot železničar za čebelarja nima skoraj nihče privatnikov. Zato bi moral imeti vsak progovni čuvaj svoj ulnjak.

Vажnost čebelarstva med železničarji je spoznala tudi železniška uprava in je baš radi tega določila pri Generalni direkciji referenta za poljoprivredno službo. Upoštevati moramo stremljenje in dobro voljo uprave! Naš poziv naj ne bo klic vpijočega v puščavi. Veliko nas je že

železničarjev-čebelarjev, pristopite tudi vi, da nas bo častno število. Bodite uverjeni, da se še nihče ni kesal, da je kdaj čebelaril.

Navodila za delo v februarju

Letošnje leto grozi z grižo radi zgodnje zime, ki bo, kakor kaže po vseh znakih, za dober poldrugi mesec daljša kakor so bile dosedanje. Oglejmo si nekoliko posledice te zime za naše čebele.

Družine, ki so vzimljene na gozdnem medu, po dolgotrajnih zimah skoro gotovo obole na griži. Gozdni med (lojevec) vsebuje mnogo dekstrina, ki je za čebele zelo težko prebavljiv. Posledica tega je, da se jim prične zbirati blato v zadkih. In ker ni lepih, za izlet primernih dnevvov, so prisiljene otrebiti se po satovju po notranjih stenah panjev. Ta trebež pa povzroča zelo zopern duh. Tudi pogosto vznemirjenje čebel v zimskem času povzroča grižavost. Kot je znano, čebele v zimskem času mirno počivajo tesno stisnjene. Vsako ropotanje jih prebudi, tako da prično uživati hrano. In zopet nastopi že omenjeni isti proces. Najboljši zdravnik za navedeno bolezen je narava sama. Potreben je le gorak, ne vetroven dan, da se čebele izlete ter osnažijo v prosti naravi. Zato moramo takega dne popolnoma odpreti žrela panjev okoli ulnjaka, oziroma istega dobro potresemo s pepelom, da čebele pri povratku domov lahko posedajo na kopro. Čebele so pri prvih izletih radi zimskega počitka zelo okorne in tudi malo odporne. Vsak najmanjši polet jih izmuči.

Druga čebelarjeva dolžnost je, očistiti panjevo dno. Pri tem čiščenju lahko marsikaj ugotovimo o stanju družine. Paziti moramo, ali ni med mrtvicami mogoče tudi matica. Po drobirju opazimo, do kam še sega medena zaloga, končno tudi ugotovimo, ali niso morda obobile čebele za grižo.

Močno živalnemu brezmatičnemu panju moramo pomagati takoj ob prvi priliki. Združimo ga s slabejšo družino, in sicer na sledeči način: brezmatičnemu panju odvzamemo dva do tri prazne sate, na njihovo mesto postavimo sate z matico in čebelami panja, ki smo ga določili za pomoč. Združitev je lahka, saj brezmatična družina z veseljem sprejme matico. Nove čebele pa tudi radi sprejmejo v svojo sredo, saj so prinesle med s seboj.

Če bi primanjkovalo hrane, pitamo čebele z razredčenim sladkorjem. Sladkor razredčimo v vodi, in sicer 1 kg sladkorja raztopimo v 0,80 l vode. To raztopino pustimo zavreti. Uporabljamo jo mlačno, in sicer takole: čiste prazne sate, ki jih imamo v rezervi, položimo na mizo, še bolje je v posodo s širokim dnom. Nato vzamemo čisto pločevinasto škatlo, kateri zvrtnemo z žebliem v dno luknjo, škatlo pa napolnimo z razredčenim sladkorjem in jo napolnjeno dvignimo v primerno višino ter pustimo curiti raztopino na položeni sat. S tem dosežemo, da vsled močnejšega curka spodrine raztopina iz celic zrak. Isti proces izvršimo tudi na drugi strani sata. Krmljenje na ta način je najbolj primerno, kajti s tem prihranimo

čebelam veliko dela ter jim ni potrebno v taki meri zapuščati gorkega gnezda. Tako napolnjene sate položimo enega v sredo gnezda, druge pa v njegovo neposredno bližino.

Na griži obolelim čebelam moramo odstraniti vse onesnaženo satovje, ki ga nadomestimo s čistim napolnjenim satjem. Dalje osnažimo z mlačno milno vodo notranje stene panjev. Čebele imamo med delom spravljene v drugem panju, ki ga postavimo na toplejši prostor, po možnosti v sobo. Po osnažitvi panja istega segrejemo s pomočjo temperirane opeke. Ko je panj dovolj segret, vrnemo vanj čebele. Največji uspeh pa dosežemo, če menjamo panj in vse satove. Ko smo panj dovoj ogreli, ometemo vanj vse čebele. Po izmenjavi moramo panj močno zavarovati proti mrazu.

Ob prvem izletnem dnevu ponesnažijo čelne strani panjev tudi zdrave družine. Vse te rjavkaste madeže odstranimo z mlačno krpo. Vsa navedena opravila opravimo kolikor mogoče hitro in pazimo pri tem delu, da po možnosti malo vznemirjamo druge družine.

Približno proti koncu meseca se prične v panju novo življenje. Boj za obstanek, skrb za ohranitev rodu prisili matico, da prične leči jajčeca. Začetkom pač po malem, sredi marca pa že zelo močno. O razvoju zalege bom razpravljajal v marčevi številki. Z momentom zaleganja se prične krčiti medena zaloga, čebele veliko porabijo za zarod, za svojo prehrano in za vzdrževanje primerne temperature v panjih. Paziti moramo, da so »škastle« dobro odete, družine dobro založene s hrano. Sedaj ne štedimo; kakor hitro primanjkuje, dodajmo razredčenega medu, da se družina lahko močno razvija. Zgodaj spomladi bodo pitali le tisti, ki so vzimili čebele na pičli zalogi. Bolje je, pustiti jim v jeseni dva kilograma medu več, kakor pitali spomladi. Spomladansko pokladanje ostane namreč lahko usodno. Čebele, razdražene radi dobljene hrane, prisilijo matico, da močneje zalega. V primeru nastopa ponovnega mraza ne morejo čebele dovoljno ogrevati stavljene zalege ter jo zapuste. Zapuščena zalega se prehladi ter pogine. Radi jesenske skoposti si na ta način lahko nakoplujemo bolezen po panjih. Zato si zapomnimo pravilo, ki so ga stavili stari, že izkušeni čebelarji: »Pred vzimljenjem morajo biti čebele s satovi in medom vred najmanj 18 kg težke!« Pri tej teži je skoraj vsaka skrb do srede marca nepotrebna. Nastopijo pač izredni slučaji, ko poide hrana, t. j. na primer brezmatičnost.

V primeru ugodnega vremena v mesecu februarju dobijo čebele že nekoliko hrane zunaj v prosti naravi. Kakor hitro skopni sneg, pomole zvončki svoje bele glavice izpod listja. Dalje cvete tudi teloh, ki čebelam precej nudi. Na leski dobijo velike obnožine. Le opazujte jih in videli boste, kako hodijo čebele domov, obute v rumene »copate«. Posebno izdaten je v mesecu februarju mačkovec, na katerem naberejo čebele tudi precej medu.

K sklepu še sledeče opozorilo. Vsak čebelar si mora že začetkom leta sestaviti načrt: koliko misli razšriti svoje čebelarstvo, katere panje bo

menjal oziroma kasiral. Panji, ki so določeni za pašo, morajo biti v dobrem stanju, kajti na prevozu zelo veliko trpijo. Slabi panji samo otežkočajo delo. Kako neprijetno je, če nam med prevozom izletavajo čebele iz različnih špranj. Zato s takimi »škatlami« v temeljito reparaturo ali pa izmenjavo! Dalje naj pripravi vse satovje, ki je godno za kuho. Staro satovje ne uporabljajmo, temveč ga razstopimo za vosek. Čisti vosek pošljimo v čebelarško zadrugo, kjer nam ga bodo zamenjali za satnice. V zadrugi lahko naročite tudi nove panje, ki jih lahko dobite na obroke.

Perutninarstvo

J. Seher:

Lep uspeh železničarjev-perutninarjev

V Beogradu se je vršila od 16. do 25. decembra 1933 velika mednarodna razstava perutnine, kuncev i. t. d. pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice. Na to razstavo je povabil železničarje-perutninarje odsek za poljoprivredno službo pri Generalni direkciji drž. železnic v Beogradu, ki je razstavljalcem železničarjem tudi izposloval razne olajšave pri pošiljanju perutnine, krmljenju za časa razstave i. t. d., tako da železničarji-perutninarji niso imeli nobenih stroškov.

Temu vabilu se je odzvalo 16 udeležencev naše direkcije, ki so razstavili 20 gajb prvovrstne perutnine. Uspeh te razstave je bil sijajen, kajti od 16 gajb, ki so se imele oceniti, je doseglo 11 udeležencev nagrade (to je 68%). Ako pomislimo, da so na tej razstavi bili udeleženci ne samo iz naše države, ampak tudi iz Bolgarske, Rumunije in Madjarske, ki so v perutninarstvu že dosegli krasne uspehe, moramo priznati, da je uspeh železničarjev-perutninarjev res vse hvale vreden. Perutnina je prispela v Beograd na razstavo v lepi formi, ker so naši perutninarji napravili živčicam pravilne gajbe in se ravnali po izdanih navodilih.

Na razstavljenem prostoru so dosegli:

		nagrado		
		I.	II.	III.
6 gajb	Rhode Island	—	1	3
2 „	Loghorn	—	—	—
4 „	Štajerske (rjave)	—	2	2
2 „	Plymouth Rocks	2	—	—
1 „	Brahma Rocks	—	—	—
1 „	Črne Orpington	—	—	1

Razstavljena perutnina, ki se ni ocenila:

2 gajbi Rhode Island - kopuni, 1 gajba domači kopuni.

Razstavljen je bil tudi 1 pav v krasni obliki.

Ob priliki razstave se je vršila 17. decembra 1933 konferenca vseh naših perutninarjev, na kateri so podali mnenje tudi zastopniki bolgarskih, rumunskih in madjarskih perutninarjev. Naši perutninarji so se zavedali velikega pomena te stroke našega poljedelstva in kmetijstva in so poudarjali, da je treba v tej panogi takoj energično pričeti z delom, ker je perutninarstvo pri nas šele v povojih in zanemarjeno. Zlasti je potreben pouk o racionalnem in smotrenem gojenju perutnine, da dobimo kvalitetne perutninarske proizvode; kajti obstoja nevarnost, da bomo izločeni iz svetovnega trga, na katerem se zahteva standardizirano blago. Vsled pomanjkanja takega standardiziranega blaga nazaduje naš izvoz perutnine vedno bolj, ker nas druge države prekašajo glede kakovosti, na drugi strani pa se skušajo države-uvoznice v tej panogi osamosvojiti. Da je to resnica, nam je pokazala svetovna razstava v Rimu in velikanski napredek perutninarstva v Nemčiji, na Danskem, Holandskem, Bolgariji in tudi že v Italiji. — Uspeh te beograjske konference je bil sklep, da se ustanovi Balkanska zveza perutninarjev in so bili napravljeni v tej smeri tudi že prvi koraki.

Zgodnje valjenje

V mesecu februarju pričnemo z valjenjem piščancev, ker so zgodaj izvaljeni piščanci najbolj uporabljivi. Kokoši nesejo po 6. do 7. mesecu, ako so lahke pasme, težje pasme pa po 8. do 10. mesecih, torej ravno v zimskem času, ko so jajca najdražja. — Zgodnje valjenje ima še to prednost, da postanejo piščanci zgodaj zreli za zakolj. Sredi maja lahko ponudimo odjemalcem že lepe piščance. Kopunjenje izvršimo že koncem maja; kopuni so godni za božične praznike.

Zgodnje valjenje je torej dobičkonosno.

Zdravstvo

Dr. V. Arko: O racionalnem zdravljenju zob

Dandanes je več ali manj že vsakomur znano, kaj pomeni zdravo zobovje za človeka, pri čemer ne odločajo samo kozmetični, temveč zlasti praktični vidiki.

Naloga zob je namreč, da dobro zmeljejo hrano. Istočasno delujejo že v ustih na hrano sokovi slinovk, pri čemer se hrana že deloma začne prebavljati. Tako zmleta in oślinjena hrana nato v obliki grizljaja z lahkoto zdrkne v požiralnik, odtod v želodec in čreva, kjer se začne glavna prebava. Pomanjkljivo, gnilo zobovje seveda ne more zmleti hrane, kot bi uilo treba. Posledica tega je, da mora zato želodec opravljati dvojno delo, kar ima zopet za posledico, da se to kmalu maščuje v obliki raznih motenj

v prebavi in želodčnih boleznih. Isto doživijo tudi oni, ki imajo sicer zdrave zobe, ki pa nimajo nikdar časa, da bi hrano pošteno prežvečili, temveč jo kar pogoltnejo. Velikega pomena je končno zdrav zobovje za bolne na želodec, ki morajo poleg dijet še posebno paziti na to, da hrano dobro prežvečijo.

Zobje so vsaj v naših predelih zelo podvrženi raznim boleznim, med katerimi je v prvi vrsti omeniti gnilobo zob. Druge bolezni, ki napadajo zobe, so rahitis in sifilis. Rahitični zobje so v primeri z normalnimi kratki in izgledajo, kot bi bili zjedeni. Za sifilis tipične spremembe opazamo zlasti na zgornjih srednjih sekalcih, čijih spodnji rob ima obliko polkroga.

Gniloba zob je zelo pogosta. Povprečno računamo po dva gnila zoba na človeka, kar bi dalo pri 14 milijonskem prebivalstvu Jugoslavije 28 milijonov gnilih zob. Gniloba zob je zelo pogosta zlasti pri nosečih ženah, tako da pravijo Nemci — vsaka nosečnost velja en zob.

Gniloba zob pa ni bolezen, ki bi bila omejena samo na zob sam, temveč ima tudi lahko dalekosežne posledice za zdravje človeka, o čemur bo govor kasneje. V svrhu lažjega razumevanja pa se moramo najprej seznaniti z anatomijo zoba.

* * *

Zobje tiče v zobnih predalčkih spodnje in zgornje čeljusti, in sicer nahajamo pri odraslem 32 zob, ki jih imenujemo tudi stalne, pri otroku imamo pa tako zvano mlečno zobovje, ki obsega 20 zob. Prednje zobe imenujemo sekalce (v vsaki polovici čeljusti po 2), nato sledi 1 podočnik, nato 2 vrzeljaka in končno tri kočnjaki. Mlečno zobovje se razlikuje od stalnega po tem, da nima kočnjakov.

Oni del zoba, ki je nad dlesno, se imenuje krona. Tej sledi vrat zoba in končno korenina. Razen sekalcev in podočnikov, ki imajo samo eno korenino, imajo vsi ostali zobje več korenin. Obliko daje zobu zobnina. Krono prevlači najtrša snov človeškega telesa, email, korenine pa cement. Zobje tiče v zobnih predalčkih, ki so na notranji strani prevlečeni s pokostnico. V zobu se nahaja duplina, ki je napolnjena z zobnim mozgom, ki sestoji iz živcev in žil. Duplina zoba se nadaljuje v obliki kanala skozi korenino, ki ima na koncu odprtino, skozi katero vstopajo in izstopajo žile in žile.

Pri otroku se pokaže prvi zob v 7.—8. mesecu, in sicer najprej spodnji srednji sekalec, nato zgornji srednji sekalec. Tem sledita stranska sekalca, nato prvi vrzeljak, nato podočnik in končno drugi vrzeljak. Kompletno mlečno zobovje dobi otrok koncem drugega leta.

Pri rahitisu se cel proces zavleče in dobivajo otroci zobe tja do 6. leta. V času, ko dobivajo otroci zobe, se močno slinijo, so zelo nemirni in imajo pogosto prolive. Le malo otrok je, ki brez težav prenese to dobo.

Mlečni zobje začno v šolski dobi izpadati. S 7. letom se pokaže pri otroku prvi stalni zob, in sicer kočnjak. Temu sledi v istem vrstnem redu kot prej drugi zob. Med 20. in 30. letom se pokaže zadnji kočnjak,

tako zvani modrostni zob. Modrostni zob je po navadi manj vreden in zelo rad gnije. Ravno tako tudi prvi kočnjak, ki se pokaže, kot omenjeno, že v 7. letu. Ker smatra večina staršev ta zob za mlečni zob, ne posvečajo istemu zadostne pozornosti, vsled česar je pogosto ta zob izgubljen in ga je treba izdreti.

Napake v stavu zob, ki se pokažejo v tej dobi, so povzročene vsled sprememb v rasti čeljusti, vsled premalega oz. prevelikega števila zob, vsled prehitrega odstranjenja mlečnih zob, ki se smejo izdreti šele, ko se pokažejo stalni zobje.

Toliko o zobeh v splošnem. V naslednjem odstavku pa se nam je pečati z boleznimi zob in njih zdravljenjem. (Konec prih.)

Iz življenja in prirode

Lovše Živko:

Življenje v biosferi

Nobeno vprašanje še ni doslej človeštva toliko zanimalo kot vprašanje o življenju, a tudi noben odgovor ni tako težaven kot baš odgovor na to vprašanje. Konec vseh takih razmotrivanj je bil vedno isti: točno povedati, kaj je življenje, je bilo in je še vedno nemogoče. Vsaj približno sliko, kako težak je ta problem, so si pridobili čitatelji ob člankih »O življenju«, ki jih je prinašal »Zadrukar« lansko leto, in ki so obravnavali bistvo in postanek življenja na naši zemlji. Mi hočemo iti sedaj korak dalje in bomo skušali predočiti nastanek in razvoj nepregledne množice živalskih vrst, od najprimitivnejših do najpopolnejših, t.j. do človeka. Ker pa spada k živim organizmom razen človeka in živali tudi rastlinstvo, je potrebno, da obravnavamo najprvo razliko in medsebojne odnose med živalstvom in rastlinstvom. Še prej pa naj sledi par besed o torišču, t.j. kraju ali prostoru, kjer se vrši življensko dogajanje.

Na zemeljski krogli, na kateri živimo, ločimo več sfer, ki jo sestavljajo oziroma obdajajo. Zemljo obdaja krog in krog atmosfera, to je debela plast zraka, nad njo pa je stratosfera in še druge. Na sami zemeljski površini ločimo hidrosfero, t.j. vso vodno površino, ki jo predstavljajo morja in sladka vodovja, in biosfera, t.j. celokupnost vseh živih organizmov, dočim tvori zemeljsko skorjo tako zvana litosfera, sestavljena iz kamenin, in pod njo žareča pirofera. Najmanjša od vseh teh je pač biosfera, katere predstavniki smo ljudje, živali in rastline vsega sveta. Ta naša biosfera se nahaja na onem mestu, kjer se stikajo atmosfera, hidro- in litosfera, ki delujejo v raznih oblikah druga za drugo, ali kot tudi pravimo, da med seboj reagirajo. Življenje vsebuje edino biosfera (k njej spadajo namreč tudi živali in rastline, ki živijo v vodi in v zraku) in je to življenje vezano na one snovi,

ki se nahajajo v omenjenih treh sferah, oziroma na one snovi, ki nastajajo pri njihovem medsebojnem vplivu. Vse tri geosfere so za izpolnitev življenjskih pogojev nujno potrebne. Tu namreč dobiva ves živi svet potreben material, iz katerega gradi svoje telo in ki omogoča potek vseh življenjskih pojavov.

Sam material, ki ga dajejo te tri geosfere, pa še ne zadošča za potek življenja živih organizmov, temveč je treba še neke pogonske sile, ki vse to žene, in to je kozmična energija, katera prihaja do biosfere v obliki sončnih žarkov. Sončna svetloba je pogoj vsega današnjega življenja, ker je nujno potrebna za kemizem živih stvari. Eno desettisočino vse sončne energije, ki pade na našo zemljo, uporabijo rastline kot gonilno silo v svojih delavnicah skroba — v listih.

Razglejmo se sedaj po biosferi! Ves ta ogromni svet organizmov delimo v dve veliki kraljestvi: kraljestvo rastinstva in kraljestvo živalstva. Ločiti žival od rastline ni težko, ako na pr. pomislimo na cvetočo drevo ali duhteč nagelj in pa na ptice ali čebele, ki obletavajo prvega in drugega. Ako pa posežemo v nebroj enostavnejših živali in rastlin, se bolj in bolj izgubljajo ločilni znaki in končno pridemo do takih organizmov, ki jim še danes ne moremo z gotovostjo prisoditi, so li živali ali rastline. V čem je izražena ta skupnost? Splošna skupna lastnost, ki jo imajo živali in rastline, je ta, da so prve in druge živa bitja, ki so v svojem bistvu slična, čeprav so po svojem zunanjem izgledu tako zelo različna. Bistvo te skupnosti in sličnosti obeh vrst živih organizmov pa je zapopadeno v tem, da sestojijo rastline iz kemično in fizikalno prav tako sestavljene žive mase, kot so sestavljene živali. Ta masa je nam že poznana protoplazma, nositeljica življenja. Kaj dela to materijo (protoplazmo) živo, tega ne vemo, vemo pa, da je ona in sicer samo ona nositeljica življenja. To priznanje ji je dal šele l. 1846. H. v. Mohl, Ferdinand Cohn, pa je nekaj let pozneje prišel do spoznanja, da je plazma živalskega telesa v bistvu isto kot rastlinska plazma in od takrat se tudi v živalstvu nazivlje protoplazma. S tem je bilo popolnoma utrjeno dejstvo, da tvorijo živali in rastline skupno celoto in pobito mnenje starih biologov, da sta živalstvo in rastlinstvo dva svetova zase.

Kot rečeno, prave meje in bistvene razlike med živalstvom in rastlinstvom ni, vendar pa lahko navedemo nekaj posebnosti, ki v glavnem karakterizirajo in ločijo živali in rastline.

Najpomembnejša razlika med živalmi in rastlinami je ta, da morejo rastline iz anorganskih snovi, ki jih sprejemajo kot hrano, tvoriti organske in da je prav tu prehod anorganske do organske materije, dočim se živali hranijo le z organskimi snovmi, torej s tistimi, ki jih napravijo rastline. Ako bi ne bilo rastlin, bi tudi živali ne mogle na zemlji uspevati, kajti bile bi brez hrane in ne mogle bi niti rasti niti graditi svojega telesa in tudi razmnoževati bi se ne mogle. Jasno je torej, da so zelene rastline vir vsega ostalega življenja na zemlji.

Poglejmo sedaj v ono veliko delavnico, kjer rastline izdelujejo te, za človeka in živali tako važne in pomembne snovi. Ta rastlinska veletovarna ima milijone in milijarde malih delavnic, v katerih se izdelujejo proizvodi, kakršnih do danes še ni bilo mogoče ustvariti v nobenem laboratoriju in v nobeni drugi tovarni. Taka mala, a docela samostojna delavnica je zeleni list. Kot pri ogledu vsake druge delavnice, nas bo tudi pri ogledu male rastlinske delavnice zanimalo: kdo v njej dela, kakšen material se uporablja, kakšni so izdelki kakšna energija je v rabi in končno, kam se izdelki izvažajo ter za kaj se rabijo.

Najprej vidimo, da je vsaka taka delavnica — list — razdeljena v nešteto malih prostorov, ki so razvrščeni drug poleg drugega ali drug nad drugim, kot nekake male kamrice, ki jim pravimo stanice, v vsaki stanici pa najdemo veliko število malih zelenih zrn, ki bi jih pri našem ogledu te delavnice mogli primerjati z delavci v zelenih oblekah. Znanstveniki so dali tem delavcem ime kloroplasti, njihovi zeleni obleki pa pravimo klorofil ali listno zelenilo. Radi ogromnega števila teh kloroplastov je dobil ves list zeleno barvo, kar je za rastline velikanskega pomena, kajti pretvarjanje anorganskih v organske snovi je vezano le na listno zelenilo. Najvažnejši material, ki je tu potreben, dobiva rastlina iz atmosfere, ostalo pa iz hidro- in litosfere. Iz atmosfere, t. j. iz zraka, dobiva rastlina najpotrebnejšo snov, ogljik, ki se ji dovaža v obliki dvokisa (CO_2), poleg tega pa še nekoliko dušika in kisika. Hidrosfera dobavlja rastlini vodo, katere množina v rastlini presega daleko vse suhe substance in brez katere rastlina ne more živeti. Iz litosfere dobiva mineralne snovi, od katerih so najvažnejše fosfornokisle in žveplenokisle spojine kalija, kalcija, magnezija in železa, in končno še nitrati (soliter) ter amonijeve soli.

Vse to je gradbeni material, ki ga taka rastlinska delavnica uporablja. V list prihaja ta material po dveh potih: oni iz atmosfere skozi špranje, ki jih je na spodnji strani lista vse polno (100—300 na mm^2) in jim pravimo listne reže, voda in mineralne snovi pa pridejo po posebnih ceveh skozi korenine, steblo in veje iz zemlje v list. Ogljikov dvokis in voda, obe anorganski snovi, sta glavni substanci pri procesu in to sta oni sirovini, ki se v tej delavnici uporabljata. Temu procesu pravimo usvajanje ali asimilacija in je jako enostaven. Obe snovi se morata združiti in tako nastane sladkor, ki je prava organska snov. Ako se združi več delov tega sladkorja, nastane skrob, ona važna snov, ki jo živali in ljudje uživajo, na pr. moka, iz katere dobivamo naš vsakdanji kruh, krompir i. dr.

Da se moreta združiti obe snovi, plin in voda, je treba prav posebne energije in to dobiva rastlina od sonca, od one centrale, ki nikoli ne odpove. To energijo sončne svetlobe vpija listno zelenilo in jo uporabi za to, da ogljikov dvokis in vodo tako tesno združuje, da tvorita sladkor in skrob. Pri tem pa se niso uporabile vse sestavine, temveč preostane vedno tolikšna množina kisika, kolikor se je porabilo ogljikovega dvokisa. Ta pre-

ostanek oddajejo listi zopet v atmosfero, in to je oni kisik, ki je živalim in človeku tako zelo potreben za dihanje.

Ko se je v vsaki taki stanici nabralo dovolj skroba, mora iz lista. Tudi za prometna sredstva je v rastlinski notranjosti dobro poskrbljeno; tu so zgrajene posebne cevi, po katerih raznese voda nastale snovi v vse rastlinske dele. Rastlina uporabi te snovi deloma za zgradbo svojega telesa, deloma pa za pogon. Iz sladkorja in skroba more s pomočjo dobljenih mineralnih snovi zgraditi še beljakovine in tudi masti, ki jih pri mnogih rastlinah, kot na pr. v oljki ali raznih semenih srečamo v obliki olja. Posebno važen je sladkor, ki ga rastlina pri dihanju zopet razkraja in dobiva pri tem ono energijo, katero uporabi za potek življenskih procesov. Drugi del sladkorja uporabi rastlina kot gradbeni material, da iz njega gradi celulozo, katero potrebuje za tvorbo staničnih kožic in oporo svojemu telesu, mi pa dobivamo to celulozo v ogromnih množinah kot les za naše zgradbe, za naše pohištvo ter kurivo. Naše tovarne predelujejo to celulozo v papir za knjige in časopise, ali pa iz nje izdelujejo umetno svilo, za obleko našim damam. Velik del sladkorja se končno nalaga na raznih mestih rastline kot rezervna hrana, kajti rastlina ravna zelo ekonomično s svojim pridelkom in tako si more vedno pripraviti dokajšnjo zalogo za »slabše čase«. Te snovi spravlja v obliki sladkorja, še pogosteje pa v obliki skroba. Glavna skladišča sladkorja in skroba so vedno v plodovih in pa pod zemljo, v koreninah, gomoljih in čebulah. Iz teh skladišč črpajo ljudje in živali svojo hrano, ki nam omogoča življenje. Pomislimo samo na zaloge sladkorja v sladkornem trsu ali v sladkorni pesi, na sladke dateljnovne plodove, hruške, jabolka, češnje in fige, na sladke koreninice, na sladki okus čebule i. t. d. V vseh teh oblikah dobiwa naše telo sladkor iz rastline. Nadalje pomislimo na velikanske množine žitnega zrnja, ki nam ga dajejo žitne bilke vsako leto, na koruzo, fižol, grah, lečo in krompir. Vse to so rastlinske zaloge skroba.

(Dalje prih.)

Po svetu

V deželi manastirjev

(Vtisi s poučnega potovanja UJNŽB v septembru 1933.)

Na ozemlju, kjer je v davni prošlosti valovalo prostrano jezero, čigar valove so ustavljale trde granitne in škrljaste stene balkanskega pogorja, je vzrasla naša zgodovinsko in geološko izredno zanimiva Južna Srbija in Makedonija. Ti kraji so bili namreč v prazgodovinski dobi poplavljeni z Egejskim jezerom, segajočim na jugu do Sporadov. Največjo globino (do 700 m) je imelo na skrajnem robu današnje Srbije, Bolgarije in Grčije, medtem ko je bila na mestu današnjega Egejskega morja kop-

nina. Zalivi Egejskega jezera so segali prav do Skoplja in še dalje. Vrhovi in visoki grebeni današnjih balkanskih gora so bili le nekaki otoki.

Vsled ognjeniškega gibanja in vulkanskih pretresov se je pogreznila kopnina sedanjega Egejskega morja; zalilo jo je morje. Iz višje ležečega Egejskega jezera je začela voda polagoma odtekati. Glavne kotline so ostale kakor samostojna jezera, zvezana med seboj po ozkih soteskah (klisurah). Nastajajoče reke, ki so odvajale jezersko vodo v morje, so poglobljale te klisure in odtod je nastala romantična slikovitost v globokih soteskah in tesneh divjajočih rek. Kot preostanke nekdanjih jezer imamo v naši državi le še Ohridsko, Prespansko in manjše Dojransko jezero. Kjer pa je voda popolnoma odtekla, so nastale plodne kotline, tako skopska, kosovska metohijska, tetovska, bitoljsko-prilepska, ki so bile pokrite z drobnim jezerskim peskom; le nižja mesta so ostala močvirnata.

Vulkanski pretresi in ognjeniška gibanja so deželo silno bogatila. Na tekočih rudah bogata, vroča tvarina zemeljske notranjosti je izbruhnila, se pomešala s kamenjem ter chladila. Zato opazamo na mestih s sledovi ugaslih ognjenikov največje in najbogatejše rudniške revirje. Tako imamo samo blizu Kratova (vzhodno od Skoplja) v manjši razdalji 12 žrel ugaslih ognjenikov; predel sam pa je bogat s srebrom, zlatom, bakrom, žveplom, svincem, železom i. t. d.

Zemlja je zelo plodna. Poleg vseh vrst žita uspeva tobak, riž, mak, konoplja, lan in celo bombaž, sezam (za pripravljanje turške slaščice »alva«) in anason, posebno v Bregalniški in Djevdjelski kotlini.

Bogata zemlja, zlasti pa rudniki, so že kmalu privabili različne narode v deželo. Že koncem 6. stoletja pred Kr. so bili tu Iliri, vzhodno od njih Traki, medtem ko so bivali na jugu Grki. To so bili nekako prvotni prebivalci Balkana. Okoli prvega stoletja pr. Kr. pa so si začeli osvajati Balkan Rimljani. Po razdelitvi rimskega cesarstva, ki je obsegalo Italijo, Balkan, Azijo in Španijo, v letu 395 pr. Kr., je pripadla Makedonija kakor skoraj ves Balkan razen Dalmacije, Slovenije in Hrvaške, vzhodni polovici rimske države s sedežem v Carigradu. Zato se je širil še dolgo potem, ko so se naselili Slovenci tod, bizantinski politični in kulturni vpliv.

Za časa preseljevanja narodov je trpela zlasti veliko Srbija in Makedonija kot nekaka predstraža bogatega Carigrada, cilja plenaželnih barbarov. Vsi znaki kulture so bili poteptani, na mestu prejšnjih Ilirov in Latinov so se naselila tod razna slovenska plemena. Grki so ubežali v obmorske trdnjave; prvotni prebivalci pa, Iliri, Latini in polatinjeni Tračani, so zbežali v gore in postali pastirji. Tako so potomci nekdanjih Ilirov današnji Cincari in Arnavti, potomci Latinov pa Vlahi. Doline je naselilo torej novo, mnogobrojno prebivalstvo. Na ruševinah grških mest so nastale slovenske naselbine. Malo kasneje pa so prišli iz Azije mongolski Bolgari, ki so osvojili doslej s Slovenci naseljeno zemljo med Balkanom in Donavo

ter ustanovili mogočno državo. Sprejeli so jezik in kulturo podjarmljenih Slovenov in se pomešali z njimi; zato jih prištevamo k Slovanom. Pod mogočnim carjem Simeonom so si osvojili tudi Makedonijo, ki so jo malo poprej Bizantinci deloma pokristjanili.

Istočasno sta na Veliki Moravi, današnji Češki, oznanjala krščanstvo sv. Ciril in Metod, izhajajoča iz visoke grške družine in rojena v Solunu. V slovenski okolici sicer grškega Soluna sta se priučila slovensko-makedonskemu jeziku in ga porabljala za bogoslužne namene. V njem sta oznanjala krščanstvo po Veliki Moravi v nasprotju z nemškimi duhovniki, katere tamkajšnji živelj ni umel, ki pa so hoteli s križem podvreči te kraje nemški nadoblasti. Ker jih je oviralo idealno delovanje sv. bratov, so rovarili proti njima in poskrbeli, da so morali po Metodovi smrti njegovi učenci zapustiti deželo. Klementa in Nauma, ki sta se bila zatekla v Bolgarijo, je poslal car Simeon kot blagovestnika v Ohrid, v novo ustanovljeno samostojno nadškofijo. Prvi njen nadškof je bil Klement sam. Ohrid je postal središče cerkvene slovenske književnosti in kulture.

Najslavnejša doba se je začela pod vladjo carja Samuela, prvega slovenskega carja v letu 976, ko je bila Makedonija samostojna država, kateri so bili priključeni današnji Črnogorci, Srbi do Beograda in Bosanci. Mnogokrat se sliši, da je bila Samuelovo država bolgarska. A to ni točno. Že po tradiciji so imenovali vse kraje, kjer so nekdanje vladali Bolgari, bolgarske. Prava bolgarska država se je razprostirala le v mejah današnjega ozemlja. Pod Samuelom pa se je razvila popolnoma samostojna država makedonskih Slovenov. Po smrti Samuela so pokorili Makedonijo znova Bizantinci, začele so se borbe za njo s še drugimi narodi, dokler niso zavladali v Srbiji Nemanjiči, prva srbska vladarska družina. Štefan Prvovenčani je odtegnil državo izpod cerkvene oblasti Ohridske nadškofije, ki še ni bila v njegovih rokah, in ustanovil samostojno nadškofijo v Žiži, katere nadškof je postal njegov brat sv. Sava 1219. leta.

V času, ko je srednjeveška Srbija postajala velesila na Balkanu, za Milutina, se je preneslo središče in stolica države v Skoplje, ki je postalo pod Dušanom Silnim »carska« prestolica. Milutinov sin in Dušanov oče Štefan Dečanski je odločil pri Čustendilu l. 1330 bitko med Srbi in Bolgari za nadvlado v Vardarski dolini in Makedoniji v prid Srbom. S tem so postali Srbi gospodarji Povardarja. V zahvalo za to zmago je sezidal kralj Štefan znamenit manastir Visoke Dečani, po katerem se tudi imenuje.

Najmogočnejša je bila Srbija pod vladjo Dušana Silnega, ko je obsegala vso Albanijo, Grčijo do Epira in je pri Beogradu mejila na Madžarsko; bila je prva velesila na Balkanu, izredno visoko kulturno stoječa in materijelno zelo bogata. Že za časa Uroša, sina Štefana Prvovenčanega, se je začelo oživljati prej opuščeno rudarstvo; dežela je bogatela in rasla na moči. V 15. stoletju so izrabljali poleg vseh starih rimskih rudnikov tudi mnogo novo odkritih.

Živahno je cvetela trgovina in mednarodni promet, ko je Dušan Silni s svojim znamenitim zakonikom z vso strogostjo zatrl razbojništvo. V carskem Skoplju so se zbirali trgovci iz Italije, Benetk, Grčije, Albanije, Dubrovnika i. t. d. Kultura in umetnost sta bili na tako visoki stopnji, da sta oni drugih držav v polni meri dosegali, ako ne celo presegli.

Z blagostanjem je rasla moč, kultura in umetnost, ki je dobivala poseben srbski značaj. Ta se izraža v številnih manastirjih in njihovih slikarsko dovršenih freskah. Ideja ustanavljanja manastirjev (iz grškega manastirion — skupen ali osamel stan — samostan, kjer je mišljena poleg samostana v prvi vrsti bogato opremljena cerkev) je prišla iz Rima in Bizanca in se hitro udomačila na srbskih tleh. Zidali so jih večinoma vladarji ali cerkveni predstavniki, s katerim so hoteli vplivati na dušo naroda, kateremu naj bi bila cerkev versko moralna in kulturno prosvetna šola. Razen tega so zidali manastire tudi iz pobožnosti, iz strahu pred poslednjo sodbo, misleč se s takimi cerkvami odkupiti za svoje grehe. Tretji povod zidave manastirov pa je bila zahvala ali prošnja vladarjev za srečno dobljeno bitko. Tak manastir so obdali vladarji z zlatom, srebrom, ikone ovenčali z raznim kamenjem, cerkve obložili z mramorjem, notranjost pa poslikali s čudovitimi freskami, ki živo predstavljajo najvažnejše dogodke iz sv. pisma ali iz narodne zgodovine. Na desni strani vrat je običajno freska ustanovitelja. Takim manastirom so poklonili vladarji in knezi tudi zemljo z ljudmi vred in tako so nastale zadužbine.

Manastiri leže na najbolj romantičnih in slikovitih krajih, skriti v pečinah ali soteskah in ob jezerih. Zadučbine pa imajo v mnogih primerih tudi strateško važen položaj.

Izmed najvažnejših zadučbin naj omenimo le nekaj primerov. Staro Nagoričane v bližini Kumanova, zadučbina kralja Milutina iz leta 1318, hrani najbolj dragocene srbske freske. Na Kosovem polju je arhitektonsko najmogočnejša stavba Gračanica, iz l. 1321 — zadučbina istega vladarja. Manastir Visoki Dečani pri Peći, zadučbina Štefana Dečanskega iz l. 1335 slovi po posebnem slogu, kamenitih okraskih in freskah. V manastiru Mileševo je bilo shranjeno truplo sv. Save in so ga Turki v osveti nad patriarhi, voditelji protiturških uporov, odnesli in sežgali. Tu imamo portret sv. Save, izdelan v dobi, ko je sv. Sava še živel. V bližini Kraljeva se nahaja Studenica iz 12. stoletja, zadučbina prvih srbskih vladarjev Štefana Nemanja in sina Štefana Prvovenčanega, z njunima grobovoma. Grajena je iz belega mramorja in se odlikuje po velikosti in lepoti. V bližini Kratova pa je Lesnovo, zadučbina mogočnega Dušana Silnega.

Po bitki na Kosovem polju je s propadom srbske države propadlo tudi njeno bogastvo in blagostanje. Turki so plodna polja opustošili, rudnike zanemarili, manastire izropali. Ljudstvo je obubožalo, a čim večje je bilo trpljenje pod skoraj 500 letnim robstvom in zatiranjem, tem bolj je narod upal na osvobojenje in to upanje mu je vlivalo moč in odpor proti zatiralcem. In končno je vendar prišel veliki dan.

Mi pa nismo poznali niti onega ljudstva tam doli niti njegovih razmer in teženj. Kakor da ne bi bili bratje že po svojem slovanskem poreklu. In prav zato, ker ne poznamo onih ljudi, so nam kakor tujci, njihova zemlja pa pusta in nevredna zanimanja. Ako se pa vendar izgubi tja doli potnik, se ne more načuditi prijaznosti ljudstva in zanimivosti teh krajev, o katerih je čul govoriti le z omalovaževanjem. Iskreno in pristrčno ga to preprosto ljudstvo obsiplje z ljubeznivostmi, posebno mu kot severnemu bratu razkazuje razvaline davne, slavne preteklosti in lepote svoje zemlje, ga vabi gostoljubno v svoje koče in mu nudi, kar je v njegovi moči.

(Dalje prih.)

Leposlovje

Josip Vandot:

Čuvajnica 37

1.

Ko je zdrdral mimo čuvajnice drugi popoldanski vlak, je postalo vse naokoli nje čudovito tiho in mirno. Zlasti pa še ob nedeljah. Čuvajnica je stala na samoti, tesno ob vznožju gore. Tik ob progi se je pričenal gost smrekov gozd, čigar drevje je bilo tako blizu, da je zasenčevalo čuvajnico in skromni vrt, ki se je stiskal k njej, kakor da ga je strah samote. Pod klancem je ležalo polje, širilo se je na desno in levo do gorske vasi, ležeče kraj dolinice in stiskajoče se na drugi strani pod gorovje, ki se je strmo vzpenjalo nad dolino in je bilo divje in samotno, dasi je bilo obrastlo in so se tu pa tam izmed lesov prijetno nasmihale dolge, bohotno zelene senožeti.

Mir je ležal nad gorsko dolino in ta mir je le za trenutek zmotilo pri-dušeno kikirikanje petelinov, prihajajoče kdove odkod iz vasi. In pohleven veter se je zibal nad samoto in stresal listje črešnje, ki je stala kraj čuvajnice. A to šumenje je človek komaj slišal, ker je bilo tako tiho in pritajeno, kakor da je tudi ono le del velikega miru in tesne samote, ki se zgrinjata in strinjata nad gorskim svetom, pozabljenim od ljudi, ki se pehajo nekje daleč za svojimi praznimi strastmi.

Geli je bilo čudno pri srcu, ko je sedela sama na trati pod črešnjo. Že davno je bil zdrvel mimo drugi vlak, ki je za trenutek prinesel čuvajnici nekaj življenja, a to življenje je šinilo bliskovito mimo in ni pustilo za sabo nit najmanjše sence, niti bornega žarka. Za njm je ostala samo samota, ki se je Geli zdela še hujša in rezkejša kakor prej, ko še ni bil zdrvel vlak mimo.

»Moj Bog, kako čudno je vse to,« je vzdihnila Gela. »Kako čudno in mrzlo! Bog ve, ali se bom mogla kdaj privaditi tej samoti?«

Gele je bilo skoro strah, ko je gledala na gozdove, razprostrajoče se nad čuvajnico po strmi gori. Temni so bili ti gozdovi in vsi polni skriv-

nostne sence. ki je ležala nad njimi kljub temu, da jih je razžarjalo poletno solnce z vsem svojim bleskom. A visoko tam nad gozdovi se je blestelo razrito skalovje, zavito v modrikast solnčni prah, skozi katerega se je svellikal sneg, pokrivajoč ozke planotice med strmimi stenami. Grebeni skalnatih gorá so bili divje razorani in vrhovi so bili ostro izklesani, in Geli se je zdelo, da se dotikajo samega neba, ki se je čudovito sinje razpredalo nad gorsko divjino.

Mraz jo je stresel, ko se je zagledala v sneg, ki je strmel nanjo s silnih višin. Tesno si je zapela jopico in je prekrizala roke na prsih. V srcu jo je zbolelo kakor še nikoli v teh štirinajstih dneh, kar živi v samotni čuvajnici. Misli ji je prevzelo gorko domotožje, srce se ji je stisnilo v tem domotožju in zajokala bi bila na glas, da je ni bilo sram same pred sabo.

»Da bi se vsaj Primož kmalu vrnil,« si je zaželela, dasi je vedela, da njenega moža še ne bo tako kmalu domov. Opoldne je bil odšel k fari, ki je bila uro hoda oddaljena od čuvajnice. Tam je bil doma in tja je šel obiskat svoje sorodnike, ki jih ni videl že dolgo vrsto let, že od takrat ne, ko je odšel daleč na Dolenjsko, da nastopi svojo prvo službo kot železniški čuvaj. Sorodniki ga pač pogoste in zadrže, in Gela je vedela, da se pred nočjo skoro gotovo ne povrne. A do noči je še daleč, daleč.

Spomnila se je, da bi lahko stopila v čuvajnico in opravila to in ono delo, da bi se s tem iznebila hudega domotožja, ki jo je napadalo danes že vse popoldne. A je vedela, da danes ne sme delati teh del, ker je nedelja in bi bil greh, ako bi jih opravljala. Zato pa se je morala udati samo svojim mislim, pa najsi so bile še tako težke in bridke, saj so jo vodile samo na dom, daleč tja doli, kjer prepevajo črički po zelenih, s trtami gosto posajenih gričih.

Tam je solnce in veselo življenje. Moj Bog, kako se tam človeku sreča ponuja kar sama od sebe! Ponudila se je tudi Geli, ko so brajde najlepše brstele. Pokazala ji je Primoža, mladega, zastavnega fanta, ki je šele nekaj dni opravljal službo čuvaja na čuvajnici, oddaljeni le nekaj korakov od Gelinega doma. Vsak dan ga je videla in vsak večer je prišel vasovat v njeno hišico. Bil je vesel, zbijal je šale, kjerkoli in kadarkoli je mogel, in je bil brhek kakor noben fant daleč okoli. Pa tudi Gela je bila brhka in nihče ji ni mogel reči ničesar. In ni čudno, da je prišla ljubezen, prišla sam Bog ve odkod in se je zasmejala v mladih srcih, da sama nista vedela, kako in zakaj.

In je na brajdah dozorelo grozdje in Gela se je preselila s svojo mlado srečo na čuvajnico kot Primoževa žena. Sreča pa je rastla, bila je vedno lepša in ji je prinesla drobnega otročička, ki je cvetel od dneva do dneva, da je bilo veselje. Mala Metka je bila v resnici otrok solнца in najlepšega veselja, kar ga premorejo grički, obsejani z radostjo in prekipavajoči od razbrzdanih pesmi neugnanih čričkov. Dnevi so bežali in leta so šla mimo solnčne čuvajnice, a Gela še vedela ni, da je preteklo že

toliko časa, kar je Primoževa žena, saj so se ji zdela vsa ta leta samo kot en dan; solnce je pač že izšlo, a še ni utegnilo zahajati, ker je bilo na svetu pač prelepo.

A Primoža je neprestano gnalo nazaj v gorske kraje, odkoder je bil odšel s tako težkim srcem. Nikoli se ni mogel privaditi tem skromnim gričem in temu solncu, ki je tako silno peklo s trtami posajene bregove. Čutil se je tujega povsod in je živel samo svoji družinici. Neprestano pa je preudarjal, kako bi se najlaže povrnil v domače kraje, in ko je bilo mesto čuvaja na čuvajnici 37 izpraznjeno, se ni prav nič pomišljal. Zaprošil je za čuvajnico in jo tudi dobil.

Ženi in hčerki je pripovedoval toliko lepega o svojih krajih, da sta šli z njim z največjim veseljem. Prve dni Gela še ni čutila prav nič samote, ki je težko ležala okrog njenega novega doma. Bilo je dela preko glave, preden si je uredila stanovanje po svoji volji in si preskrbelo vsega, kar je potrebovala. Lepo in udobno sta s Primožem pripravila mali, a vendar zadosti prostorni hlevček tik čuvajnice za kravo, ki jima jo je prav poceni prodal kmet iz vasi. Za pastirico sta pa postavila malo Metko, ki je bila kljub svojim petim letom vendar že močno in pogumno dekletce. Primož je bil vesel in dobre volje. Od jutra do večera je žvižgal in je v prostem času delal neumorno, da bi uredil novi dom kar najlepše in da bi bili Gela in Metka kar najbolj zadovoljni in bi ne pogrేశali prav ničesar.

Primoževa dobra volja se je polastila tudi Gele, da v teh prvih dneh skoro ni prav nič mislila na rodni kraj, ki ga je bila zapustila s težkim srcem. Moj Bog, kdo bi pa tudi utegnil misliti na kaj takega, ko je bilo drugih važnejših in potrebnjših misli na pretek. Z vso silo se je prijelala dela in je bila prepričana, da bo življenje v novem kraju vendarle lepo, mogoče še lepše kakor tam doli, kjer brste brajde in prepevajo črički v prijetnem solncu.

Šele danes, ko je bila prav sama sredi te samote, ki se ji je zazdela kar naenkrat tako čudna in mrzla, jo je zgrabilo domotožje. A ni bilo le domotožje, ki jo je mučilo, temveč so bile tudi neke nejasne slutnje, ki so ji vstajale v srcu in ji govorile, da njeno življenje na novem domu vendarle ne bo tako rožno kot si je mislila. Teh slutenj pa Gela danes ni mogla pregnati, pa najsi se je še tako prizadevala. Še bolj jo je zazebllo sredi poletnega dneva, da je vstala in odšla v čuvajnico.

Iz gozda se je med goščavo zmuznila starka in se podrsala na železniški nasip. Naglo je stopila preko proge in je obstaal za tri trenutke pred durmi čuvajnice. Bila je oblečena v borno, ponošeno obleko in je bila kljub poletju zavita v debelo, volneno ogrtačo, ki pa je bila vsa oguljena in je že davno izgubila svojo pravo barvo.

Prihuljeno se je ženska ozrla na okno, kjer so stali trije lončki lepo razevelih rož. Zgrbančeni obraz se ji je raztegnil v neizrazen posmeh in rdeče, vnete oči so se za hip izgubile med debelimi vekami. Ne da bi se pomišljala, je prišla za kljuko in stopila v čuvajnico.

V majhni, a vendar lično opremljeni, beli kuhinji je zagledala Gelo, ki je sedela za mizico in se pravkar pripravila, da bi pričela vezti nogavico za malo Metko. Začudena je Gela gledala starko, ki se ji je smehljala prav prijazno in mela koščene roke.

»Dober dan, o, še enkrat dober dan,« je govorila ženska z drobnim, raskavim glasom. »Tičica, le ne bodi huda, da prihajam kar tako sama od sebe. Stara sem, dve manj kot osemdeset jih imam. Po gozdu sem hodila, da pogledam, kje bi našla malo dračja. Zima bo kmalu tu, a pri nas je pozimi strupeno mrzlo. Boš že še videla, tičica! Pa sem se upehala, kaj hočeš — stare kosti! Počinem naj malo pri tebi, saj me ne boš zavrnila?«

Starka se je vsedla na stol in ni pustila, da bi ji Gela odgovarjala. Jezik se ji je razpletal kar sam od sebe in besede so ji bile tako goste, da so prevračale druga drugo. A izmed vseh besed je Gela razbrala edino to, da bi čudna starka na vso moč rada skodelico tople kave, ker se je bila v gozdu preveč namrazila.

Gela se posmejala dobrovoljno in ji je bilo všeč, da jo je obiskala zgovorna ženica in ji pregnala vse hude in bridke misli, ki so jo preganjale že vse popoldne. Zanetila je ogenj na ognjišču in pristavila ponev vode.

Starka jo je gledala dobrohotno in prijazno ter klepetala: »Od daleč si prišla, tičica, kakor sem bila slišala na vasi, od tam si prišla, kjer ni gorá in kjer raste vino. Oj, to boš zmrzovala tu, tičica, ker nisi navajena naših krajev. Pa se mi smiliš, ker si tako brhka in pripravna. Smiliš pa še bolj, ker te je Primož, ta mrhar, ki mi je celo nekaj v žlahti, privlekel sem v to samoto, kjer ni vse tako v redu kakor bi hotel ljubi Bogek. Saj ne rečem, da bi tod strašilo, čeprav na vasi govore nekaj o tem. Strah je strah, pa se že prenese, ker onegavi samo ponoči. A nekaj drugega je, zaradi česar mi je hudo, da te je mrhar privlekel vprav v tole samoto. Jernejeva čuvajnica — no, zdaj ji bodo rekli Primoževa, ker je zdaj Primož gospodar — ni kar tako kot bi marsikdo dejal. Prokletstvo visi nad to čuvajnico, in dobro bi napravila, tičica, če bi poprosila župnika, da jo pride blagoslovit. Naš župnik je velik in svet mož. Njegova beseda in njegov blagoslov nekaj zaležeta pri ljubem Bogu.«

»Kaj, prokletstvo visi nad našo čuvajnico?« se je začudila Gela. »Kaj ste rekli, teta? Kakšno prokletstvo?«

»No, pravo prokletstvo in zlodjeva nevšečna volja, pred katero nas čuvaj ljubi Bog,« je pokimala starka in poželjivo vsrkavala prijetni vonj, ki ga je razširjala po kuhinji pravkar zavrela kava. »Mar ne vem in mar nisem na lastne oči videla vsega, kar se je godilo tod od prvega dne, ko je stekla skozi našo dolino nebodijitrebica, ki ji pravite železnica? O, tičica, lasje bi ti stali pokonci, če bi ti povedala vse. Pa te mi je žal, ker si tako brhka in mlada in ima tvoja kava lepši vonj nego sveto kadilo v

cerkvi. Groza ni dobra stvar, in zato je bolje, če jo pustimo v miru, zlasti še na dan, ki je dan Gospoda samega.«

»Teta, le nič se ne bojte,« ji je prigovarjala Gela, ko je starka samo za kratek dih premolknila. »Kar povejte! Saj veste, da me zanima vse, kar je v zvezi z mojim novim domom.«

»Tičica, ker že sama hočeš, pa ti bom pripovedovala,« je nadaljevala ženica. Podrobila si je belega kruha v kavo, ki jo je postavila Gela pred njo. Hlastno je srebala, a kljub temu ji jezik ni zastal prav nič. »Tičica, ti me še ne poznaš, a me boš še dobro poznala, ker je tvoja kava slastna, da je slastnejše nimajo niti angeli v nebesih. No, Kosmulčeva Minara sem, pri Kosmulcu imam zgovorjeno vežno kamrico. Pa se mi godi strašno narobe, ker je mlada bolj zlodjeva nego božja. Ovsenega močnika mi ne privošči, a kaj šele, da bi mi privoščila zabeljenega. Pisane oči ima, pa je zato taka. Bog jo že tepe za vse to. Tepe pa jo v otrokih, ki so pravi bognasvaruji, dasi molim — ne bodi zlagano — na dan po sto bridkih očenašev zanje. Da, Kosmulčeva Minara sem, a ti si Gela, kakor sem slišala včeraj na vasi, Primoževa Gela in ženska, kakršnih nam more dati samo ljubi Bog.«

Srebnila je iz skodele zadnjo kapljico in se je zadovoljno obrisala z roko okrog brezzobih ust. A je že hitela klepetati: »Majhna sem še bila — pet let mi je bilo ali kali? — takrat je prvič zdrvela tod mimo železnica, da smo se križali in prosili Boga, naj nam izpregleda to hudobijo, ki so jo krivi drugi. Tu na čuvajnici je bil za čuvaja Kocjan. Star, kosmat in prav oduren dedec. Skoro gotovo je bil zvezan s hudim, ker je gledal tako mrko in izpod čela. Pa ni čudno, da so ga v gluhi noči ubili in izropali rokomavhi in pobegnili čez gore, da jih ni našel nihče nikoli nikjer. Za njim je prišel Šimen, ki je bil mlad in vesel, a je imel staro, grdo ženo. Angelja ji je bilo ime in je bila menda nekaj zmešana. Dedec se je seveda motovilil okrog mladih deklet, dokler se ni opekel. Spečal se je s' Kristeljevo najmlajšo. Zibel je čudna reč, posebno pa še taka, za katero se nima prostora ne v hiši in ne na podstrešju. Angelja je tulila nekaj dni, pa se je obesila pri belem dnevu. Šimen pa je storil vsem dobro delo, potuhnil se je in vzela ga je črna noč. Za njim je gospodaril v čuvajnici Anžek, ki ga je pozimi povozil vlak in mu odrezal desno nogo. Za Anžkom je prišel Koloman, za Kolomanom Bergljev, a sta oba končala, ker sta bila pijanca, da se je nad njima pohujševala vsa dolina. Še najdlje se je držal pod to streho rajniki Jernej, a tudi ta ni ušel kletju, ki ga je izrekel sam Bog ve kdo nad to čuvajnico. Menda pa vendar ni bil sam zlodej? Zato pa stopi, tičica, k župniku in ga poprosi za njegov blagoslov, ker je v resnici svet človek. To sem govorila tudi Jerneju, a dedec me ni poslušal. Pa ga je Bog potipal spomladnega dne. Ko je zapiral tamle zunaj zatvornice, se je zgrudil na tla in je bil mrtev, še preden je prišel vlak. Umrli pa je brez milosti božje in brez spovedne odveze, da je župnik še preudarjal, ali naj ga pokoplje v blagoslovljeno zemljo ali tja, kjer je pokopana Angelja, ki

se je bila nemarno obesila. Pa le nikar naj te ne bode strah, tičica! Brhka si in dobra, kakor je bil dober tale kofetek, ki je tako hitro izginil. Pa je škoda...»

In Minara je še preudarila, kako bi prišla do druge skodelice. Saj je vedela, da je ostalo v ponvi še toliko dišeče tekočine, da bi z njo lahko napolnila še dve skodeli prav do vrha. A tedaj je zaslišala žvižganje, ki se je veselo in glasno razlegnilo zunaj čuvajnice. Že po žvižganju je spoznala Racka, ki se je v službi vrstil s čuvajem Primožem. Še pred dobro uro ga je bila videla, kako je odšel od čuvajnice, da pregleda njemu odmerjeno progo. Pač ni pričakovala, da se povrne tako kmalu, in ker je imela skoro gotovo z Rackom neporavnane račune, je naglo vstala in rekla Geli nekaj nerazumljivih besed.

A že je hipoma utihnilo žvižganje, in še preden se je Minara utegnila izmuzniti, že so se odprla vrata in v kuhinjo je stopil mlad fant. Čepico je imel pomaknjeno na levo uho, košati brki so mu bili pod nosom smelo zavihani, obraz mu je bil rdeč in rjave oči so se mu smejale izpod čela. Obstal je tik pred Minaro in ji zaprl pot, da ni mogla nikamor. Pogledal je na Gelo, ki je sedela vsa preplašena za mizo, in čelo se mu je namršilo.

»Kaj pa vi delate tod?« se je obregnil ob Minaro. »Pa že spet prenašate kvante? Treba vas je tu, in Gelo prav malo brigajo vaše čenče. Domov bi šli raje in vzeli rožnivenec v roko. Stari ste že dosti zanj.«

Minara se je vzravнала in strupeno pogledala fanta. »Ti boš mene učil?« je zavpila s svojim najvišjim glasom. »Ti, ki si razvratnež, da se nad tabo pohujšuje vsa fara? Gela, le vprašaj na vasi Raznožnika, kdo je tale Racek. Na sam sveti večer ga je Raznožnik s polenom, ko ga je zasačil na stopnicah. K Raznožnikovi Anči je lezel v kamrico, pa ga ni bilo sram svete noči. Le glej ga, Gela! Pred razvratnežem ne boš varna niti ti. Zaklepaj se pred njim ponoči in podnevi! Pa ti še prileze skozi streho.«

(Dalje prih.)

Zadružni vestnik

Razveseljiv pojav

Dne 8. t. m. so zborovali v Ljubljani združeni borci (vojni dobrovoljci, bojevniki, vojni invalidi, rezervni častniki in četniki). Narodne in gospodarske cilje, ki jih ima nova skupna organizacija borcev v programu, so orisali govorniki na tem zborovanju v krepkih in resnih besedah. Strniti je treba vse zdrave sile v složnem delu za dobrobit naroda in države. Današnji gospodarski red je odpovedal, treba je kovati srečo naroda na novih osnovah. Važna je zlasti izjava g. Staneta Vidmarja, ko govori o naših gospodarskih problemih: »Predaleč bi nas zavedlo, če bi posvetili nekoliko tudi v zakulisne borbe proti našemu združništvu. Borbe, ki se

vodijo proti tej hrbtenici našega gospodarstva, naše gospodarske samostojnosti in neodvisnosti, mi vidimo in zato jasno izjavljamo, da nam je to naše združništvo prav posebno pri srcu ter ga bomo branili do skrajnosti. Nam je čisto vseeno, odkod to združništvo izhaja, naše je vse. Zato ne bomo dopustili, da bi bilo to naše združništvo predmet strankarskih obračunavanj. Kdor se bo dotaknil naših zadrug, bo zadel ob vso udarno silo našega gibanja.«

II. izredni občni zbor Kreditne zadruge uslužbencev drž. železnic v Ljubljani

Dne 17. decembra 1933 se je vršil v Slogini dvorani Ljubljanskega dvora II. izredni občni zbor ljubljanske Kreditne zadruge, katerega je sklical upravni odbor radi spremembe pravil. Ker ob določeni uri, to je ob 9. uri, ni bil občni zbor sklepčen, se je vršil zbor pol ure kasneje z istim dnevnim redom.

Predsednik je ugotovil število navzočih članov, ki jih je bilo 79, in prešel takoj na utemeljitev predloga upravnega odbora, naj se uvede pri zadrugi delegatski sistem in temu primerno spremene pravila.

Po vsestranski debati, katere so se udeležili tako člani upravnega odbora kakor tudi člani, je bil predlog upravnega odbora s 53 glasovi proti 20 odklonjen.

Po tej točki dnevnega reda se je vršila še informativna debata v zadevi razmejitve delokroga med mariborsko in ljubljansko Kreditno zadruzo in se je poveril upravni odbor, da uredi to zadevo po lastnem predudarku, nakar je predsednik zaključil zbor.

Iz uredništva.

Rešitve ugank v 12. številki »Zadugarja« p. l. bodo objavljene v prihodnji številki; prav tako bo tudi kazalo k letniku 1933 »Zadugarja« priloženo februarski številki.

Vsebina: O državni in združni misli (str. 1). — Kooperativna centrala »Napred« v Sofiji (str. 5). — Gospodinjstvo: Skrb za moško obleko (str. 8). — Kuhinja: Mesene klobase (str. 11). Vrt in cvetlice: Vrtovi priboljški (str. 12). — Čebelarstvo: Na plan (str. 13). — Navodila za delo v mesecu februarju (str. 14). — Perutninarstvo: Lep uspeh železničarjev-perutninarjev (str. 16). — Zgodnje valjenje (str. 17). — Zdravstvo: O racionalnem zdravljenju zob (str. 17). — Iz življenja in prirode: Življenje v biosferi (str. 19). — Po svetu: V deželi manastirjev (str. 22). — Leposlovje: Čuvajnica 37 (str. 26). — Združni vestnik: Razveseljiv pojav (str. 31). — II. izredni občni zbor Kreditne zadruge (str. 32).

»Zadugar« izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Koldvorska ulica št. 39. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

VI. gospodinjski in kuharski tečaj

Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Ljubljani.

Vpisovanje gojenk v VI. (pomladanski) gospodinjski in kuharski tečaj naše zadruge se bo vršil v sredo, 31. januarja in v četrtek, dne 1. februarja tega leta ob 10. uri v pisarni železničarske menze v Ljubljanskem dvoru.

Tečaj, ki traja do konca meseca, se bo pričel v ponedeljek, dne 5. februarja 1934.

Kakor je vsem že znano, je namen tečaja, podati gojenkam občo gospodinjsko naobrazbo in temeljit teoretičen in praktičen pouk v vseh strokah gospodinjstva.

Za sprejem je treba, da je gojenka dovršila najmanj 16. leto starosti.

Učni predmeti so: živiloznanstvo, nauk iz gospodinjstva, zdravstvo, serviranje, kuhanje, šivanje in likanje.

Vse navedene predmete poučuje strokovno izprašano učiteljstvo pod vodstvom ravnateljice gospodinjske šole ge. Zemljanove. Ukovina znaša mesečno 150 Din, ki jo je plačevati vnaprej. Vsaka gojenka je s prijavo in z vstopom z reverzom zavezana, da redno obiskuje tečaj, sicer je dolžna plačati odškodnino.

Vsa nadaljnja podrobnejša pojasnila se dobe v pisarni železničarske menze pri vpisovanju.

O d b o r.

Kreditna zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani

r. z. z o. z.

se je preselila

iz

**dosedanjih prostorov Nabavljalne
zadruge Ljubljana - Šiška**

v

Pražakovo ul. „Ljubljanski dvor“

Uradne ure so ostale neizpremenjene, to je od 9. do 12. in 15. do 17. ure in ob sobotah samo od 9. do 12. ure

Železničarska menza na Rakeku

Ne pozabite, da se nahaja na Rakeku v postajnem poslopju I. nadstr. železničarska menza, ki vam nudi ob vsaki uri in ob najnižjih cenah dobro, domačo in zdravo hrano. Na razpolago imate ob vsakem času tudi belo in črno kavo ter čaj.

Zadrugarji! Če imate opravka na Rakeku, bodisi službeno ali privatno, poslužite se železničarske menze!

Prenočujte u

Zadružnem prenočišču

(prej hotel Tratnik)

Nabavljalne zadruge uslužbencev

drž. železnic u Ljubljani

Sv. Petra cesta 25

DOBNE SOBE

Cene: Soba s toplo in hladno tekočo vodo, centralno kurjavo, kopalnico in takso od 16 do 22 Din za osebo. — Prenočevati morejo železničarji, državni in samoupravni uslužbenci in upokoјenci (ter člani njihovih rodbin), ki so člani katerekoli zadruge, ki je včlanjena v Savezu nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev.

Razpis volitev delegatov in njih namestnikov

Upravni odbor razpisuje na osnovi člena 33. Zakona o Nabavljalnih zadrugah, oziroma člena 31. Zadrughnih pravil in tozadavnega pravilnika volitve delegatov in njih namestnikov za skupščino zadruga na dan 4. februarja 1934.

Volišča so razdeljena sledeče:

1. volišče: Direkcija državnih železnic Ljubljana.

K temu volišču spadajo člani vseh odeljenj direkcije, računovodstva in tiskarne voznih kart, ki stanujejo v Ljubljani in okolici ter člani iz Generalne direkcije in ostalih železniških direkcij. 451 članov voli 9 delegatov in 9 nam.

Volitve vodi delegat tov. Deržič Ivan, načelnik.

Volitve se vršijo v glasbeni dvorani »Sloge« v Ljubljanskem dvoru.

2. volišče: Ljubljana glavni kolodvor.

K temu volišču spadajo člani postaje Ljubljana glavni kolodvor, Vič ter upokojenci in vdove, ki stanujejo v Ljubljani in okolici. 1318 članov voli 26 delegatov in 26 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Safošnik Ivan, oficijal.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Ljubljana glavni kolodvor.

3. volišče: Ljubljana gorenjski kolodvor.

K temu volišču spadajo člani postaje Ljubljana gorenjski kolodvor, Ljubljana dolenski kolodvor, Ježica, Černuče, Trzin, Domžale Jarše, Mengeš in Kamnik. 192 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Kepec Alojz, oficijal.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Ljubljana gorenjski kolodvor.

4. volišče: Progovne sekcije.

K temu volišču spadajo člani II. in IX. sekcije za vzdrževanje prog Ljubljana glavna proga in Ljubljana gor. dol. proga ter signalne in mostovne delavnice, ki stanujejo v Ljubljani in okolici. 119 članov voli 2 delegata in 2 nam.

Volitve vodi delegat Juh Leopold, nadzornik proge.

Volitve se vršijo v čakalnici II. razreda postaje Ljubljana gor. kolodvor.

5. volišče: Kurilnica I, Ljubljana glavni kolodvor.

K temu volišču spadajo vsi člani kurilnice I in elektrodelavnice. 333 članov voli 6 delegatov in 6 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. ing. Gliha Ivan, šef kurilnice.

Volitve se vršijo v šolski sobi kurilnice I.

6. volišče: Kurilnica II, Ljubljana gorenjski kolodvor.

K temu volišču spadajo vsi člani kurilnice II. 303 članov voli 6 delegatov in 6 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Žilič Ivan, zvaničnik I.

Volitve se vršijo v šolski sobi kurilnice II.

7. volišče: Brezovica.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Brezovica, Notranje Gorice, Drenov grič, Vrhnika in Preserje. 52 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Tavčar Ivan, desetar.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Brezovica.

8. volišče: Borovnica.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Borovnica in Verd. 65 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Jerausch Ivo, nadzornik proge.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Borovnica.

9. volišče: Rakek.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Logatec, Planina, Rakek in Strojne postaje Postojna. 137 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Štok Viktor, prometnik.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Rakek.

10. volišče: Št. Vid—Vižmarje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša Št. Vid—Vižmarje, Medno in Medvode. 58 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Gabrovšek Alojz, progovni čuvaj.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Št. Vid—Vižmarje.

11. volišče: Kranj.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Gorenja vas—Reteče, Škofja Loka, Žabnica, Kranj, Naklo, Duplje, Križe, Tržič in Sv. Jošt. 69 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Andrejačič Josip.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Kranj.

12. volišče: Lesce—Bled.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Podnart-Kropa, Otoče, Radovljica in Lesce-Bled. 60 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Vovk Franc, progar.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Lesce-Bled.

13. volišče: Jesenice.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Žirovnica, Slov. Javornik, Jesenice in Hrušica. 169 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Feldin Herman, zvaničnik I.

Volitve se vrše v šolski sobi postaje Jesenice.

14. volišče: Kranjska gora.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Dovje-Mojstrana, Gozd—Martuljek, Kranjska gora in Rateče-Planica, 118 članov voli 2 delegata in 2 nam. Volitve vodi delegat tov. Kavčič Drago, šef postaje. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Kranjska gora.

15. volišče: Bled-Jezero.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Dobrava-Vintgar, Podhom, Bled-Jezero in Boh. Bela. 59 članov voli 1 delegata in 1 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Stare Valentin, zvaničnik II. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Bled-Jezero.

16. volišče: Bistrica—Boh. jezero.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Soteska, Nomenj in Bistrica—Boh. jezero. 73 članov voli 1 delegata in 1 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Tomažič Janko, prometnik. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Bistrica—Boh. jezero.

17. volišče: Grosuplje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Lavrica, Škofljica, Šmarje-Sap, Grosuplje, Mlačevo, Žalna, Višnja gora, Stična in Št. Vid pri Stični. 112 članov voli 2 delegata in 2 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Starec Ivan, zvaničnik I. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Grosuplje.

18. volišče: Kočevje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Predolje, Čušperk, Dobrepolje, Velike Lašče, Ortnek, Žlebič-Sodražica, Ribnica, Lipovec, Stara cerkev pri Kočevju in Kočevje. 68 članov voli 1 delegata in 1 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Ličen Alfonz, kurjač. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Kočevje.

19. volišče: Trebnje na Dolenjskem.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Radohova vas, Št. Lovrenc na Dolenjskem, Velika Loka, Trebnje na Dolenjskem, Ponikve, Mirna peč, Mirna, Mokronog—Bistrica in Št. Janž na Dolenjskem. 61 članov voli 1 delegata in 1 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Eršte Alojz, nadzornik proge. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Trebnje.

20. volišče: Novo mesto.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Novo mesto, Straža-Toplice, Kandija, Birčna vas, Uršna sela, Rožni dol—Pribišje in Semič. 202 člana voli 4 delegate in 4 namestnike. Volitve vodi delegat tov. Jelenec Franc, prometni uradnik. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Novo mesto.

21. volišče: Črnomelj.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Črnomelj, Gradac v Beli Krajini, Metlika, Rosalnice, Bubnjarci, Kamanje, Ozalj, Zorkovac, Mahično in Donje Pokupje. 55 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Kerševani Vladimir, prometnik.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Črnomelj.

22. volišče: Zalog.

K temu volišču spadajo člani, stanujoči v Dev. Mar. v Polju, Zalogu in La-zah. 141 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Pangršič Ivan, prometnik.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Zalog.

23. volišče: Kresnice.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Jevnica in Kresnice. 56 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Kukavica Alojz, delavec.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Kresnice.

24. volišče: Zagorje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Litija, Sava, Zagorje, Trbovlje in Hrastnik. 169 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Špindler Erhard, nadzornik proge.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Zagorje.

25. volišče: Zidanimost.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Zidanimost, Radeče, Rimske Toplice in Laško. 115 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Šinkovec Franc, oficijal.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Zidanimost.

26. volišče: Videm—Krško.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Loka, Breg, Sevnica, Blanca, Rajhenburg, Videm—Krško, Brežice, Dobova, Savski Marof in Zaprešič. 111 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Milost Bogomir, šef postaje.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Videm—Krško.

27. volišče: Celje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Celje, Štore, Petrovče, Žalec, Št. Peter v Sav. dolini, Polzela—Braslovče, Šmartno ob Paki, Paška vas in Šoštanj-Topolščica. 167 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Rozman Alojz, nadzornik proge.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Celje.

28. volišče: Velenje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Pesje, Škale, Velenje, Selo, Paka, Gornji Dolič, Mislinje in Dovže. 83 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Koželj Franc, nadzornik proge.
Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Velenje.

29. volišče: Dravograd—Meža.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Turiška vas, Slovenjgradec, Sv. Jedert, Št. Janž pri Sp. Dravogradu, Otiški vrh, Vuhred—Marenberg, Vuzenica—Muta, Trbonje, Dravograd—Meža, Guštanj—Ravne, Prevalje in Holmec. 178 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Rus Ivan, strojevodja.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Dravograd—Meža.

30. volišče: Ruše.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Limbuš, Bistrica, Ruše, Fala Sv. Lovrenc na Pohorju in Brezno—Ribnica. 69 članov voli 1 delegata in 1 nam.

Volitve vodi delegat tov. Bučar Ludvik.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Ruše.

31. volišče: Grobelno.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Sv. Jurij, Grobelno, Ponikva, Šmarje pri Jelšah, Mestinje, Rogaška Slatina, Kostrivnica—Podplat, Rogatec, Dobovec, Sv. Rok—Lupinjak in Djurmanec. 122 članov voli 2 delegata in 2 nam.

Volitve vodi tov. delegat Obersnel Franjo, nadz. proge.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Grobelno.

32. volišče: Poljčane.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Poljčane, Loče, Slov. Konjice, Žreče, Slov. Bistrica in Slov. Bistrica — mesto. 88 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Šerbec Ignacij, nadz. proge.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Poljčane.

33. volišče: Pragersko.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaje Pragersko. 143 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Bračič Štefan, blokar.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Pragersko.

34. volišče: Ptuj.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Cirkovce, Št. Lovrenc na Dravskem polju, Ptuj in Hajdina. 114 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Petrovič Nikola, mizar.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Ptuj.

35. volišče: Ormož.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Moškanjci, Velika Nedelja, Ormož, Središče, Ivanjkovci in Žerovinci. 57 članov voli 1 delegata in 1 nam.

Volitve vodi delegat tov. Čuček Ivan, nadz. proge.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Ormož.

36. volišče: Čakovec.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Čakovec, Mala Subotica, Kraljevec—Prelog, Donji Mihaljevec, Kotoriba, Mursko Središče in Donja Lendava. 86 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Buchmeister Konrad, nadz. proge.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Čakovec.

37. volišče: Ljutomer.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Ljutomer, Veržej, Beltinci, Murska Sobota, Puconci, Moštjanci, Vanječa, Gornja Lendava—Mačkovci, Stanjevci, Petrovci—Križevci, Šalovci, Hodoš, Križevci pri Ljutomeru, Bučecovci, Slatina—Radenci in Gornja Radgona. 74 članov voli 1 delegata in namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Bratuša Roman, zvaniknik.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Ljutomer.

38. volišče: Hoče.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Rače—Fram, Orehova vas—Slivnica in Hoče. 56 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi tov. delegat Flis Anton.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Hoče.

39. volišče: Maribor glavni kolodvor.

K temu volišču spadajo člani postaje Pesnica, Cirknica, Št. Ilj, Maribor glavni kolodvor in Tezno, ter vse vdove in upokojenci, ki stanujejo v okolici teh postaj. 767 članov voli 15 delegatov in 15 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Prevoljšek Janko, zvaniknik I.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Maribor glavni kolodvor.

40. volišče: Maribor koroški kolodvor.

K temu volišču spadajo člani postaje Maribor koroški kolodvor, IV. in VIII. sekcije za vzdrževanje proge Maribor glavni kolodvor in Maribor koroški kolodvor ter Središnega stovarišča materijala Maribor. 123 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Pagon Franc, šef skladišča.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Maribor kor. kolodvor.

41. volišče: Delavnica Maribor.

K temu volišču spadajo člani Delavnice Maribor. 607 članov voli 12 delegatov in 12 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Velnar Franc, pleskar.

Volitve se vrše v baraki Delavnice (obednica).

42. volišče: Kurilnica Maribor.

K temu volišču spadajo člani kurilnice Maribor. 339 članov voli 6 delegatov in 6 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Oman Miha.

Volitve se vršijo v šolski sobi kurilnice Maribor.

Navodila.

Volitve morajo biti izvršene na vseh voliščih v nedeljo dne 4. februarja 1934 od 8. do 10. ure. Glasovnice s seznamom volivcev razpošljemo imenovanim delegatom tako pravočasno, da jih dobijo zanesljivo do 21. januarja t. l.

Delegat razdeli glasovnice takoj po prejemu članom. Prejem glasovnice mora vsak član potrditi z lastnoročnim podpisom. Glasovnice, katere bi delegati ne mogli razdeliti upravičencem, naj vrnejo dne 28. januarja 1934 priporočeno upravnemu odboru Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic, Ljubljana, Masarykova cesta 17. (Poština se delegatu povrne.) Istočasno pošljejo zaupniki tudi potrjene sezname o dostavljenih glasovnicah. Imenik volilcev obdržijo delegati za izvršitev volitev. Člani, ki bi do 28. januarja t. l. ne prejeli glasovnic, naj iste reklamirajo pri upravnemu odboru Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic v Ljubljani, Masarykova cesta 17.

Volilno pravico imajo člani po staležu z dne 31. decembra 1933. Kraj in sedež volišča je razviden iz razpisa posameznih volišč. Glasovnico mora vsak član svojeručno podpisati. V razpisu imenovani delegati vodijo kot predsedniki volišč volitve in skrbijo, da se vršijo volitve v redu v smislu pravil oziroma tozadavnega pravilnika.* Kdor ne more iz kateregakoli vzroka na sedež volišča, lahko odda izpolnjeno in podpisano glasovnico drugemu članu, ki jo odda na volišču.

Nepodpisane, radirane, prelepljene ali črtane glasovnice niso veljavne.

Voljen sme biti vsak član zadrugar. Na volišču določi predsedujoči dva skrutinatorja izmed navzočih članov.

Predsedujoči poziva člane po spisku volilcev, ki predajo svoje glasove skrutinatorjem. Glasovnice po končanih volitvah skrutinatorja in predsedujoči preštejejo in sestavijo o izidu volitev zapisnik. Predsednik in skrutinatorja zberejo nato, ko so sestavili zapisnik o izidu volitev, glasovnice v ovoj ter jih pošljejo upravnemu odboru Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic, Ljubljana, Masarykova 17, najkasneje do 7. februarja 1934.

Pri tej priliki apeliramo na gg. šefe edinic, nadzornike proge - zadrugarje, da gredo zaupnikom na roko, tako glede lokala za volišče, kakor tudi glede volitev.

Vsa eventualna pojasnila daje na zahtevo upravni odbor Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic Ljubljana, Masarykova cesta 17, na katerega se je pravočasno obrniti. Člani, ki bodo reklamirali glasovnice v času od 28. januarja do 4. februarja v Ljubljani osebno, jih dobijo vsak delovni dan od 15. do 18. ure v zadrugi, Masarykova cesta 17, II. nadstropje.

V Ljubljani, dne 12. januarja 1934.

Za upravni odbor:

A. Kobal, l. r.

M. Punčuh, l. r.

* Ako bi bil imenovani prvi delegat zadržan, vodi volitve naslednji izvoljeni delegat po vrstnem redu, kakor so bili pri zadnjih volitvah izvoljeni.

Hripavost.

- 1.) Napravi iz gorčične moke z medom kroglice in jih jemlji vsak dan zjutraj.
- 2.) Rumenjak z medom pomešan — nato pij topel čaj.
- 3.) Lipov čaj vroč z medom.
- 4.) Kuhaj 20 minut dolgo 1 žlico medu in 1 žlico sladkega janeža v $\frac{1}{2}$ l vode in vzemi vsako uro po 1 žlico.

Hripa (gl. Influenca).

Influenca — Hripa.

- 1.) Raztopino medu v mlačni vodi vleči večkrat dnevno skozi nos.
- 2.) Vroče vino, ki mu je primešan med, izpij kolikor mogoče vroče. Nato pa v posteljo!

Kamni v mehurju. Jemlji dnevno žlico soka redkve z medom.

Kašelj, prehlad, nahod, hripavost.

- 1.) Močnemu čaju od žajbelja dodaj toliko medu, da je dobro sladek. Nato pa še malo kisa.

Pri kašlju vzemi dnevno 6—12 krat gorkega čaja. Istotoliko pri nahodu.

Pri prehladu v vratu grgraj dnevno 20—30 krat s takim čajem.

- 2.) Med, pomešan s suho zmleto ali fino zdrobljeno poprovo meto, jemlji v količinah po 1 kavno žličko.

- 3.) Koprive, kuhane na vinu z medom. Vzemi zjutraj in zvečer 3—5 žlic, toplo.

- 4.) V prah zdrobljene korenine perunike z medom preženejo kašelj.

- 5.) Uživaj vsaki 2 uri čez dan, pred spanjem in zjutraj najmanje 1 uro pred zajtrkom vsakikrat po eno kavno žličko mlačnega medu.

- 6.) Praži pazljivo limono, da se ne prismoji. Čim bo skoz in skoz vroča, razreži jo in iztisni sok v posodo z 1 l vode in $\frac{1}{2}$ kg medu. Jemlji po eno žlico, kadar te napade kašelj.

- 7.) Vzemi $\frac{1}{2}$ kg olupljene in zrezane čebule v 1 l vode, dodaj 80 dkg medu in $\frac{1}{2}$ kg kandis-sladkorja in kuhaj počasi 3—4 ure. Pusti nato, da se shladi in precedi vse skozi čisto platno. Sok se napolni v steklenice in dobro zamaši. Sok se jemlje po potrebi dnevno 4—6 žlic, gorko.

- 8.) Svež rumenjak z enako količino medu zmešamo in uživamo dnevno večkrat po eno kavno žličko.

- 9.) Zavri 1 l čiste studenčnice, dodaj dvakrat toliko kamilic, kolikor jih moraš prijeti s tremi prsti, in 3 žlice cvetličnega medu in vse pokrij. Pokrito posodo postavi na mizo pred bolnika, ki naj se pokrije s kako volneno odejo. Nato se odkrije posoda in bolnik prične vdihavati paro. Od časa do časa se tekočina pomeša. Bolnik vdihuje paro, dokler se tekočina ne shladi. Nato mora bolnik v segreto posteljo. Če ne pomaga prvič, se ponovi to še trikrat zaporedoma zvečer.

Katar, prsni (gl. Pljuča).

Katar, črevesni (gl. Želodec).

Kri, pomanjkanje (gl. Bledica).

Kura, medena (gl. Bledica). Pripomniti je, da se taka kura dela kakor druge kure, na pr. mlečna i. t. d. Kura nima samo velikega pomena kot dietna kura, temveč je tudi zdravilna pri boleznih dihalnih organov, za presnovo krvi in telesnih sokov. Pri tej kuri ni človek navezan na točno določene količine, temveč jemlje lahko kolikor se mu ljubi in katerekoli vrste medu. Pogoj je le dober med.

Kosmetika, negovanje kože in las.

Da postane koža mehka, nežna in prožna, je uporabiti tekočino, kakor povedano pod »Roke, razpokana koža«.

Razpis volitev delegatov in njih namestnikov

Upravni odbor razpisuje na osnovi člena 33. Zakona o Nabavljalnih zadru-
gah, oziroma člena 31. Zadrugčnih pravil in tozadevnega pravilnika volitve dele-
gatov in njih namestnikov za skupščino zadruga na dan 4. februarja 1934.

Volišča so razdeljena sledeče:

1. volišče: Direkcija državnih železnic Ljubljana.

K temu volišču spadajo člani vseh odeljenj direkcije, računovodstva in
tiskarne voznih kart, ki stanujejo v Ljubljani in okolici ter člani iz Generalne
direkcije in ostalih železniških direkcij. 451 članov voli 9 delegatov in 9 nam.

Volitve vodi delegat tov. Deržič Ivan, načelnik.

Volitve se vršijo v glasbeni dvorani »Sloge« v Ljubljanskem dvoru.

2. volišče: Ljubljana glavni kolodvor.

K temu volišču spadajo člani postaje Ljubljana glavni kolodvor, Vič ter
upokojenci in vdove, ki stanujejo v Ljubljani in okolici. 1318 članov voli 26 de-
legatov in 26 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Safošnik Ivan, oficijal.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Ljubljana glavni kolodvor.

3. volišče: Ljubljana gorenjski kolodvor.

K temu volišču spadajo člani postaje Ljubljana gorenjski kolodvor, Ljub-
ljana dolenski kolodvor, Ježica, Černuče, Trzin, Domžale Jarše, Mengeš in
Kamnik. 192 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Kepec Alojz, oficijal.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Ljubljana gorenjski kolodvor.

4. volišče: Progovne sekcije.

K temu volišču spadajo člani II. in IX. sekcije za vzdrževanje prog Ljub-
ljana glavna proga in Ljubljana gor. dol. proga ter signalne in mostovne delav-
nice, ki stanujejo v Ljubljani in okolici. 119 članov voli 2 delegata in 2 nam.

Volitve vodi delegat Juh Leopold, nadzornik proge.

Volitve se vršijo v čakalnici II. razreda postaje Ljubljana gor. kolodvor.

5. volišče: Kurilnica I, Ljubljana glavni kolodvor.

K temu volišču spadajo vsi člani kurilnice I in elektrodelaavnice. 333 članov
voli 6 delegatov in 6 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. ing. Gliha Ivan, šef kurilnice.

Volitve se vršijo v šolski sobi kurilnice I.

6. volišče: Kurilnica II, Ljubljana gorenjski kolodvor.

K temu volišču spadajo vsi člani kurilnice II. 303 članov voli 6 delegatov in 6 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Žilič Ivan, zvaničnik I.

Volitve se vršijo v šolski sobi kurilnice II.

7. volišče: Brezovica.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Brezovica, Notranje Gorice, Drenov grič, Vrhnika in Preserje. 52 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Tavčar Ivan, desetar.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Brezovica.

8. volišče: Borovnica.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Borovnica in Verd. 65 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Jerausch Ivo, nadzornik proge.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Borovnica.

9. volišče: Rakek.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Logatec, Planina, Rakek in Strojne postaje Postojna. 137 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Štok Viktor, prometnik.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Rakek.

10. volišče: Št. Vid—Vižmarje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša Št. Vid—Vižmarje, Medno in Medvode. 58 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Gabrovšek Alojz, progovni čuvaj.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Št. Vid—Vižmarje.

11. volišče: Kranj.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Gorenja vas—Reteče, Škofja Loka, Žabnica, Kranj, Naklo, Duplje, Križe, Tržič in Sv. Jošt. 69 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Andrejačič Josip.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Kranj.

12. volišče: Lesce—Bled.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Podnart-Kropa, Otoče, Radovljica in Lesce-Bled. 60 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Vovk Franc, progar.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Lesce-Bled.

13. volišče: Jesenice.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Žirovnica, Slov. Javornik, Jesenice in Hrušica. 169 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Feldin Herman, zvaničnik I.

Volitve se vrše v šolski sobi postaje Jesenice.

14. volišče: Kranjska gora.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Dovje-Mojstrana, Gozd—Martuljek, Kranjska gora in Rateče-Planica, 118 članov voli 2 delegata in 2 nam. Volitve vodi delegat tov. Kavčič Drago, šef postaje. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Kranjska gora.

15. volišče: Bled-Jezero.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Dobrava-Vintgar, Podhom, Bled-Jezero in Boh. Bela. 59 članov voli 1 delegata in 1 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Stare Valentin, zvaničnik II. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Bled-Jezero.

16. volišče: Bistrica—Boh. jezero.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Soteska, Nomenj in Bistrica—Boh. jezero. 73 članov voli 1 delegata in 1 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Tomažič Janko, prometnik. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Bistrica—Boh. jezero.

17. volišče: Grosuplje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Lavrica, Škofljica, Šmarje-Sap, Grosuplje, Mlačevo, Žalna, Višnja gora, Stična in Št. Vid pri Stični. 112 članov voli 2 delegata in 2 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Starec Ivan, zvaničnik I. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Grosuplje.

18. volišče: Kočevje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Predolje, Čušperk, Dobropolje, Velike Lašče, Ortnek, Žlebič-Sodražica, Ribnica, Lipovec, Stara cerkev pri Kočevju in Kočevje. 68 članov voli 1 delegata in 1 namestnika. Volitve vodi delegat tov. Ličen Alfonz, kurjač. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Kočevje.

19. volišče: Trebnje na Dolenjskem.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Radohova vas, Št. Lovrenc na Dolenjskem, Velika Loka, Trebnje na Dolenjskem, Ponikve, Mirna peč, Mirna, Mokronog—Bistrica in Št. Janž na Dolenjskem. 61 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Eršte Alojz, nadzornik proge. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Trebnje.

20. volišče: Novo mesto.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Novo mesto, Straža-Toplice, Kandija, Birčna vas, Uršna sela, Rožni dol—Pribišje in Semič. 202 člana voli 4 delegate in 4 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Jelenec Franc, prometni uradnik. Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Novo mesto.

21. volišče: Črnomelj.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Črnomelj, Gradac v Beli Krajini, Metlika, Rosalnice, Bubnjarci, Kamanje, Ozalj, Zorkovac, Mahično in Donje Pokupje. 55 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Kerševani Vladimir, prometnik.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Črnomelj.

22. volišče: Zalog.

K temu volišču spadajo člani, stanujoči v Dev. Mar. v Polju, Zalogu in Lazah. 141 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Pangršič Ivan, prometnik.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Zalog.

23. volišče: Kresnice.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Jevnica in Kresnice. 56 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Kukavica Alojz, delavec.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Kresnice.

24. volišče: Zagorje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Litija, Sava, Zagorje, Trbovlje in Hrastnik. 169 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Špindler Erhard, nadzornik proge.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Zagorje.

25. volišče: Zidanimost.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Zidanimost, Radeče, Rimske Toplice in Laško. 115 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Šinkovec Franc, oficijal.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Zidanimost.

26. volišče: Videm—Krško.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Loka, Breg, Sevnica, Blanca, Rajhenburg, Videm—Krško, Brežice, Dobova, Savski Marof in Zaprešič. 111 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Milost Bogomir, šef postaje.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Videm—Krško.

27. volišče: Celje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Celje, Štore, Petrovče, Žalec, Št. Peter v Sav. dolini, Polzela—Braslovče, Šmartno ob Paki, Paška vas in Šoštanj-Topolščica. 167 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Rozman Alojz, nadzornik proge.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Celje.

28. volišče: Velenje.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Pesje, Škale, Velenje, Selo, Paka, Gornji Dolič, Mislinje in Dovže. 83 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Koželj Franc, nadzornik proge.
Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Velenje.

29. volišče: Dravograd—Meža.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Turiška vas, Slovenjgradec, Sv. Jedert, Št. Janž pri Sp. Dravogradu, Otiški vrh, Vuhred—Marenberg, Vuze-nica—Muta, Trbonje, Dravograd—Meža, Guštanj—Ravne, Prevalje in Holmec. 178 članov voli 3 delegate in 3 namestnike.

Volitve vodi delegat tov. Rus Ivan, strojevodja.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Dravograd—Meža.

30. volišče: Ruše.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Limbuš, Bistrica, Ruše, Fala. Sv. Lovrenc na Pohorju in Brezno—Ribnica. 69 članov voli 1 delegata in 1 nam.

Volitve vodi delegat tov. Bučar Ludvik.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Ruše.

31. volišče: Grobelno.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Sv. Jurij, Grobelno, Ponikva, Šmarje pri Jelšah, Mestinje, Rogaška Slatina, Kostrivnica—Podplat, Rogatec, Dobovec, Sv. Rok—Lupinjak in Djurmanec. 122 članov voli 2 delegata in 2 nam.

Volitve vodi tov. delegat Obersnel Franjo, nadz. proge.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Grobelno.

32. volišče: Poljčane.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Poljčane, Loče, Slov. Konjice, Žreče, Slov. Bistrica in Slov. Bistrica — mesto. 88 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Šerbec Ignacij, nadz. proge.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Poljčane.

33. volišče: Pragersko.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaje Pragersko. 143 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Bračič Štefan, blokar.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Pragersko.

34. volišče: Ptuj.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Cirkovce, Št. Lovrenc na Dravskem polju, Ptuj in Hajdina. 114 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Petrovič Nikola, mizar.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Ptuj.

35. volišče: Ormož.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Moškanjci, Velika Nedelja, Ormož, Središče, Ivanjkovci in Žerovinci. 57 članov voli 1 delegata in 1 nam.

Volitve vodi delegat tov. Čuček Ivan, nadz. proge.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Ormož.

36. volišče: Čakovec.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Čakovec, Mala Subotica, Kraljevec—Prelog, Donji Mihaljevec, Kotoriba, Mursko Središče in Donja Lendava. 86 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Buchmeister Konrad, nadz. proge.

Volitve se vrše v čakalnici III. razreda postaje Čakovec.

37. volišče: Ljutomer.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Ljutomer, Veržej, Beltinci, Murska Sobota, Puconci, Moštjanci, Vanječa, Gornja Lendava—Mačkovci, Stanjevci, Petrovci—Križevci, Šalovci, Hodoš, Križevci pri Ljutomeru, Bučecovci, Slatina—Radenci in Gornja Radgona. 74 članov voli 1 delegata in namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Bratuša Roman, zvaničnik.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Ljutomer.

38. volišče: Hoče.

K temu volišču spadajo člani iz okoliša postaj Rače—Fram, Orehova vas—Slivnica in Hoče. 56 članov voli 1 delegata in 1 namestnika.

Volitve vodi tov. delegat Flis Anton.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Hoče.

39. volišče: Maribor glavni kolodvor.

K temu volišču spadajo člani postaje Pesnica, Cirknica, Št. Ilj, Maribor glavni kolodvor in Tezno, ter vse vdove in upokojenci, ki stanujejo v okolici teh postaj. 767 članov voli 15 delegatov in 15 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Prevolfšek Janko, zvaničnik I.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Maribor glavni kolodvor.

40. volišče: Maribor koroški kolodvor.

K temu volišču spadajo člani postaje Maribor koroški kolodvor, IV. in VIII. sekcije za vzdrževanje proge Maribor glavni kolodvor in Maribor koroški kolodvor ter Središnjega stovarišča materiala Maribor. 123 članov voli 2 delegata in 2 namestnika.

Volitve vodi delegat tov. Pagon Franc, šef skladišča.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Maribor kor. kolodvor.

41. volišče: Delavnica Maribor.

K temu volišču spadajo člani Delavnice Maribor. 607 članov voli 12 delegatov in 12 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Velnar Franc, pleskar.

Volitve se vrše v baraki Delavnice (obednica).

42. volišče: Kurilnica Maribor.

K temu volišču spadajo člani kurilnice Maribor. 339 članov voli 6 delegatov in 6 namestnikov.

Volitve vodi delegat tov. Oman Miha.

Volitve se vršijo v šolski sobi kurilnice Maribor.

Navodila.

Volitve morajo biti izvršene na vseh voliščih v nedeljo dne 4. februarja 1934 od 8. do 10. ure. Glasovnice s seznamom volivcev razpošljemo imenovanim delegatom tako pravočasno, da jih dobijo zanesljivo do 21. januarja t. l.

Delegat razdeli glasovnice takoj po prejemu članom. Prejem glasovnice mora vsak član potrditi z lastnoročnim podpisom. Glasovnice, katere bi delegati ne mogli razdeliti upravičencem, naj vrnejo dne 28. januarja 1934 priporočeno upravnemu odboru Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic, Ljubljana, Masarykova cesta 17. (Poština se delegatu povrne.) Istočasno pošljejo zaupniki tudi potrjene sezname o dostavljenih glasovnicah. Imenik volilcev obdržijo delegati za izvršitev volitev. Člani, ki bi do 28. januarja t. l. ne prejeli glasovnic, naj iste reklamirajo pri upravnemu odboru Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic v Ljubljani, Masarykova cesta 17.

Volilno pravico imajo člani po staležu z dne 31. decembra 1933. Kraj in sedež volišča je razviden iz razpisa posameznih volišč. Glasovnico mora vsak član svojeručno podpisati. V razpisu imenovani delegati vodijo kot predsedniki volišč volitve in skrbijo, da se vršijo volitve v redu v smislu pravil oziroma tozadavnega pravilnika.* Kdor ne more iz kateregakoli vzroka na sedež volišča, lahko odda izpolnjeno in podpisano glasovnico drugemu članu, ki jo odda na volišču.

Nepodpisane, radirane, prelepljene ali črtane glasovnice niso veljavne.

Voljen sme biti vsak član zadrugar. Na volišču določi predsedujoči dva skrutinatorja izmed navzočih članov.

Predsedujoči poziva člane po spisku volilcev, ki predajo svoje glasove skrutinatorjem. Glasovnice po končanih volitvah skrutinatorja in predsedujoči preštejejo in sestavijo o izidu volitev zapisnik. Predsednik in skrutinatorja zberejo nato, ko so sestavili zapisnik o izidu volitev, glasovnice v ovoj ter jih pošljejo upravnemu odboru Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic, Ljubljana, Masarykova 17, najkasneje do 7. februarja 1934.

Pri tej priliki apeliramo na gg. šefe edinic, nadzornike proge - zadrugarje, da gredo zaupnikom na roko, tako glede lokala za volišče, kakor tudi glede volitev.

Vsa eventualna pojasnila daje na zahtevo upravni odbor Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic Ljubljana, Masarykova cesta 17, na katerega se je pravočasno obrniti. Člani, ki bodo reklamirali glasovnice v času od 28. januarja do 4. februarja v Ljubljani osebno, jih dobijo vsak delovni dan od 15. do 18. ure v zadrugi, Masarykova cesta 17, II. nadstropje.

V Ljubljani, dne 12. januarja 1934.

Za upravni odbor:

A. Kobal, l. r.

M. Punčuh, l. r.

* Ako bi bil imenovani prvi delegat zadržan, vodi volitve naslednji izvoljeni delegat po vrstnem redu, kakor so bili pri zadnjih volitvah izvoljeni.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

Centrala: Ljubljana, Masarykova cesta 17, telefon št. 2241 in 2248.

Prodajalne:	Ljubljana:	Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
		Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641
	Maribor:	Koroški kol., Frankopanska cesta 34, telefon št. 2061. Glavni kol., Aleksandrova cesta 49, telefon št. 2825

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 1

veljaven od 20. januarja 1934.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le
tako ob prejemu blaga!

MLEVSKI IZDELKI

Moka, Ogg kg	2'60
" Og "	2'60
" št. 2 "	2'40
" št. 5 "	2'20
" pšenična, enotna "	2'30
" ajdova "	4'50
" ržena "	2'25
" koruzna "	1'30
" koruzna bela "	2'—
" krmilna "	1'10
Zdrob, pšenični "	3'—
" koruzni "	2'25
" činkvantin "	2'75
Otrobi, pšenični drobn "	—90
" pšenični debeli "	1'—
" koruzni "	—90
Drobtine "	6'—

Uvedli smo novo vrsto moka, nazvano »pšenična enotna«. Ta moka je mleta iz najboljše pšenice in vsebuje vso sestavino zrnja; v njej se nahaja torej vsa moka ničla, dvojka in petica, odvzeta je le krmilna moka in otrobi. Vsled tega je kruh pečen iz enotne pšenične moka jako okusen, zdrav in hranljiv. Članom to moko toplo priporočamo!

TESTENINE

Makaroni jajčni v kartonih kg	9'50
Špageti jajčni v kartonih "	9'50
Makaroni, jajčni "	8'—
" domači "	6'—
Polži, jajčni "	8'—
" domači "	6'—
Rezanci, domači, široki "	6'—
Špageti, domači "	6'—
Fidelini, domači "	6'—
Krpice, domače "	6'—
Zvezdice, domače "	6'—
Fidelini, E. B. "	16'—
Rezanci, E. B. "	14'—
Krpice, E. B. "	16'—
Jajnine "	16'—

ZRNJE

Riž, Carolina kg	11'—
" Ia "	7'50
" IIa "	5'50
Koruzna, debela, sušena . kg	1'20
" drobna "	1'75
Kaša "	3'50
Ješprenj "	3'50
Ješprenjček "	7'50
Fižol, cipro "	4'75
" prepeličar "	3'75
" ribenčan "	3'50
Leča, debela Ia "	12'—
" IIa "	6'—
Grah, zelen "	12'—
Piča za kure "	1'75
Ptičja hrana "	7'—

SLADKOR

Sladkor v kockah kg	15'50
" sipa drobna "	13'75
" sipa debela "	13'85
" v prahu "	15'75
Bonboni "	26'—
" polnjeni Ia "	40'—
" polnjeni IIa "	30'—
Kandis "	23'—
Margo slad "	44'—
Bonbonijera škatl. 28,	48'—
Šumeča limonada kom. 1'—	
Obeski (sladkorčki) za božično drevo "	—50

SOL

Sol, fina kg	5'—
" morska "	2'75
" namizna "	3'50

KAVA

Kava, Perl kg	72'—
" Portorico "	72'—
" surova Ia "	58'—

Kava, surova IIa kg	46'—
" žgana "	66'—
" žgana »Special« "	78'—
" žgana Rio "	56'—
" Hag vel. zav.	27'—
" Hag mali "	14'—

ŽITNA KAVA

Ječmenova, slajena, zadružna kg	10'—
Ječmenova, zadružna "	7'—
Ržena, slajena, zadružna "	11'—
Dr. Pirčeva "	12'—
Kneipp "	12'50
Proja kg	8'—
Žika "	13'—

Uvedli smo v lastnih zavojih domač izdelek žitne kave ter ga damo članom v primeru, če niso izrecno naročili znamke kake druge žitne kave.

OSTALE KAVINE PRIMESI

Figova kava kg	22'—
Enrilo "	20'—
Enrilo doza	16'—
Redilna kava kg	20'—
Cikorija Franck "	16'—
" kolinska "	16'—
" Favorit "	16'—

MAST

Mast kg	15'—
Mast v dozah po 5 kg doza	80'—
Ceres, bel, rumen kg	24'—
Čajno maslo Ia "	35'—
" " IIa "	28'—
Kuhano maslo "	26'—
Zaseka, domača "	14'—

MESNI IZDELKI

Slanina, sveža kg	14'—
" soljena "	17'—
" tirolska "	20'—

Slanina, krušna kg	*
„ »hamburška«	19.—
„ prekajena, debela . .	19.—
„ papricirana	*
Salame, ogrske	55.—
„ milanske	55.—
„ krakovske	25.—
„ letne	20.—
„ navadne	10.—
„ tirolske	22.—
„ »Mortadela«	30.—
„ posebne	20.—
Paštete, jetrne	25.—
„ srnine	25.—
Salame, pariške	20.—
Francoski jezik	36.—
Safalade kom.	2.—
Hrenovke	2.—
Klobase, kranjske . . . kom.	4.—
Meso, prekajeno vratina . kg	*
Kare brez kože	20.—
Kare s kožo	18.—
Šunke, dalm., v narezu . .	—.—
„ „ cele	—.—
„ s kožo in brez kože . .	*
„ „ kuh. v narezu	45.—
„ praške dnev. cena . . .	—.—
„ zvite	*
Reberca brez kože	*
Carsko meso	*
Prsni vršci	15.—
Krače	11.—
Jeziki, goveji	26.—
„ svinjski	20.—
Repi, svinjski	11.—
Svinjski parklji	5.—
Svinjske glave brez kosti .	10.—
Tlačenka	15.—
Krvavice	8.—
Pečenice kom.	4.—

* Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

DELIKATESE

Sardine kom.	2.—
„ $\frac{1}{8}$ kg škat.	10.—
„ velike $\frac{1}{4}$ kg	6.—
„ srednje $\frac{1}{5}$ kg	5.—
„ male $\frac{1}{10}$ kg	3.—
Sard. obr. s kaper., velika .	7.—
„ „ „ „ mala	3.50
Sardele, v slani vodi . . kg	12.—
„ očiščene kom.	—50
Tunina škat.	12.—
Slaniki, novi kom.	2.—
Rusi	1.25
Polenovka, suha, nova . kg	22.—

Med, ajdov	16.—
Med, cvetlični kg	18.—
„ „ vel. kozarec	20.—
„ „ mali kozarec	12.—
„ „ vel. lonček	7.—
Med, cvetlični, sred. lonček	3.75
„ „ mali lonček	1.75
Sir, Chalet Ia kom.	3.—
„ „ IIa	1.50
„ trapistovski kg	19.—
„ Ia	25.—
„ »Parmezan« kg	90.—
Kvargelni kom.	—50
Maggi, velike stekl.	28.50
„ srednje	17.—
„ male	11.—
„ na drobno dkg	1.50
Juhan, velike stekl.	12.—
„ male	6.—
„ na drobno dkg	1.—
Kocke za juho »Graf« . . kom.	1.—
„ „ „ »Maggi«	1.25
Guljaš, ekstrakt zav.	4.—
Gorčica (zenf) koz.	9.—
Gorčica kg	20.—
Keksi v zavitkih zav.	6.—
„ „ „ à 1 kg . kg	20.—
„ na vago	20.—
„ v pločev. dozah doza	24.—
Otroški piškoti zav.	15.—
Napolitanke, dolge kom.	1.—
„ „ „ zav.	15.—
Dezert šnite kom.	2.—
Oblati zav.	15.—
Guljaš, goveji doza	8.—
Ječna pasteta	5.—
Sardelna pasteta	6.—
Čaj v dozah vel. d.	26.—
„ „ „ m. d.	14.—
Čaj v zavitkih zav.	3.50
„ „ „	6.50
„ „ „	7.50
„ „ „	14.—
Brazilski Mate čaj	3.50
Čaj na vago kg	100.—
Kakao Ia	48.—
„ IIa	38.—
Čokolada à $\frac{1}{4}$ kg tabl.	10.—
„ à $\frac{1}{10}$ „	4.50
„ à $\frac{1}{20}$ „	2.50
„ z lešniki $\frac{1}{2}$ kg	29.—
„ „ „ $\frac{1}{3}$ „	20.—
„ „ „ $\frac{1}{5}$ „	12.—
„ „ „ $\frac{1}{24}$ „	2.50
„ mlečna $\frac{1}{14}$ kg	5.50
„ „ „ $\frac{1}{7}$ „	11.—
Paradižniki $\frac{1}{5}$ kg Scedep doza	5.50
„ $\frac{1}{2}$ „ „	13.—
Paradižniki $\frac{1}{6}$ „ „ Kulpin .	4.50
„ $\frac{1}{2}$ „ „	10.—
Marmelada IIa kg	19.—
„ jabolčna doza à „ . .	20.—

Marmelada, marečna . . kg	29.—
„ marečna doza à 1 kg	30.—
Ovomaltine velika . . . doza	56.—
„ srednja	32.—
„ mala	16.—
Citronat kg	100.—
Kaprne	40.—
Soda bicarbonat	14.—
Kruh, črn in bel . . . štruca	2.—
Kvas kg	33.—
Jajca, dnevna cena . . . kom.	1.25

SADJE

Jabolka po kvaliteti . . kg	2.50 do 5.50
Češplje, suhe, bosanske . .	9.—
Hruške, suhe,	7.—
Orehi, celi, novi	10.—
Orehova jedrca	32.—
Rožiči, celi	5.—
Rožičeva moka	6.—
Mandeljni, Ia	48.—
„ IIa	32.—
Rozine Ia	18.—
„ IIa	13.—
Grozdiči -Vamperli	16.—
Cvebe	12.—
Čebula	1.25
Česen	6.—
Limone kom.	0.75
Pomaranče	1.— do 2.—
Mandarine	1.— do 2.—
Dateljini kart.	10.—
Fige v vencih kg	10.—
„ dalmaatinske	6.—
Mak, plavi	12.—
Lešniki, tolčeni	35.—
Zelje, kislo, v sodčkih ca.	2.50
30 kg, brutto za netto . .	—.—
Repa, kisla	—90
Krompir, dnevna cena . . .	1.—
Kostanj, štajerski	66.—
Pinjoli	28.—
Kumarce, kisle, veliki kozarec	16.—
„ „ srednji	12.—
„ „ mali	12.—

TEKOČINE

Kis za vlaganje	l	3—
„ vinski 6%	„	4 50
„ navadni 6%	„	3—
Olje, namizno	„	13—
„ bučno	„	15—
„ olivno	„	16—
Brandy 0·35 l	stekl.	32—
„ $\frac{7}{10}$ l	„	52—
Rum, Ila à $\frac{1}{2}$ l	„	20—
„ Ia à $\frac{1}{2}$ l	„	34—
„ Ia à 1 l	„	58—
Žganje, borovničar à $\frac{1}{2}$ l	„	22—
„ hruševac à $\frac{1}{2}$ l	„	18—
„ tropinovec à $\frac{1}{2}$ l	„	18—
„ brinjevec à $\frac{1}{2}$ l	„	18—
„ slivovka à $\frac{1}{2}$ l	„	18—
„ marečno à $\frac{1}{2}$ l	„	18—
Florijan grenki ali sladki	l	42—
Vino Vermut	„	34—
„ belo, štajersko	10 in 12	
„ cviček	„	8—
„ dalmatinsko, belo	„	7—
„ Opolo	„	7—
Prošek	„	18—
Francosko žganje	vel. stekl.	48—
„ „ naravno ali okusno	sred. „	24—
„ „ naravno mala „	„	10—
Rum, esenca	stekl.	8—
Malinovec à $\frac{1}{2}$ l	„	15—
Malinovec na vago	kg	19—
Rogaška voda à $1\frac{1}{2}$ l	stekl.	7—
Rogaški Donati à 1 l	„	6 50
Radenska voda $1\frac{1}{2}$ l	„	7—
Grenka voda Fr. Jožefova	„	14—
„ „ Palma	„	10—
Chabeso	stekl.	2—
Panonski biser	„	32—

DIŠAVE

Poper, cel in zmlet . . .	zav.	3'—
Cimet, „ „ „ . . .	„	3'—
Klinčki (žbice) . . .	„	2'50
Piment, cel in mlet . . .	„	2'50
Lavorjevo zrnje (lorber) .	„	1'—
„ listje . . .	„	1'—
Janež . . .	„	2'50
Kumna . . .	„	2'50
Muškatovi orehi . . .	kom.	—50
Muškatov cvet . . .	zav.	3'—
Vanilija v šibkah . . .	kom.	1'—
Žafran . . .	zav.	—75
Paprika, huda . . .	„	3'—
„ sladka . . .	„	3'—
Ingver . . .	„	3'—
Korjander . . .	„	2'50
Majoran . . .	kg	64'—
Kamilce . . .	„	24'—

POTREBŠČINE ZA PERILO

Milo, Benzit	kos	5'—
„ Zlatorog, navadno . kg		11'—
„ „ terpent. . „		13'—
„ Hubertus, sivo . . „		9'—
„ „ navadno . „		11'—
„ „ terpent. . „		13'—
„ Schicht, navadno . „		12'—
„ „ terpent. . „		14'—
„ Merima	„	12'—
„ Sunlight	kom.	2'—
Soda za pranje	kg	1'75
Lug	„	4'—
Plavilo v kockah	zav.	2'50
Plavilni papir	„	1'50
Boraks	„	2'50
„ carski	škatl.	5'75
Škrob rižev	„	5'—
„ „	zav.	1'50
Henko soda	„	3'—
Ženska hvala	„	2'50
»Tri« soda	„	3'—
»Radion«	„	5'50
Snežinka	„	4'50
»Persil«	„	6'—
»Lux«	„	4'50
Vrvi za perilo, velike	kom. 20'— do 40'—	
„ „ „ male	„ 8'— „ 15'—	
„ „ „ „	„ 16'— „ 19'—	

TOALETNO MILO

Elida Favorit	kom.	8'—
„ kopalno	„	12'—
„ Ideal	„	15'—
Tosca	„	4'—
Dolly	„	5'—
Lavendel	„	8'—
Speick	„	10'—
Glycerin	„	9'—
Mandeljnovó	„	6'—
Olivia, mala	„	4'—
„ velika	„	7'50
Otroško	„	8'—
Marija	„	10'—
Karbol	„	4'—
Za roke	„	4'50
„ britje II	„	3'—
„ „ I	„	8'—

POTREBŠČINE ZA ČEVLJE

Krema, črna	vel. škatl.	12.—
„ „	sred. „	7.—
„ „	mala „	5.—
„ rjava	škatl.	5.—
„ rumena	„	5.—
„ bela	„	5.—
Albion, bela	stekl.	6.—
„ siva	„	6.—
Mast za čevlje	škatl.	4.—
Krtače za blato	koru.	4.—
„ za mazanje	„	1 50
„ za svetljenje	„	12.—
Vrvice za čevlje, črne dolge	par	1 50

Vrvice za čevlje, črne, kratkepar	1 25
„ „ „ rjave, kratke „	1 —
„ „ „ rjave, dolge „	1 50
Vežalke, usnjene . . . „	2 —
Olje za namazanje podplatov stekl.	8 —

DRUGE POTREBŠČINE

Kalodont	tuba	6'50
Chlorodont	,,	6'50
Doromad	,,	6'50
Odol	vel. stekl.	65'—
„	sred. „	35'—
„	mala „	22'—
Ustna voda	stekl.	20'—
Parfem	,,	16'—
Kolonska voda . .	mala stekl.	12'—
„ „	vel. „	24'—
Esenc za kolonsko vodo .	stekl.	16'—
Krema za kožo	tuba	12'—
Nivea krema	škatl.	10'—
Vazelin, Elida	,,	6'—
Puder, Elida	,,	10'—
Krtače za zobe, velike .	kom.	12'—
„ „ „ male	,,	8'—
„ „ roke	,,	2'50
„ „ obleke	,,	16'—
„ „ ribanje	,,	4'—
„ „ parkete	,,	27'—
Omela bombažna (pavola)	,,	36'—
Impregnacija za bombaž-		
na omela	kg	70'—
Omela za parkete	kom.	24'—
„ mala	,,	12'—
Metle, velike	,,	11'50
„ male	,,	8'—
Metlice, otroške	,,	5'50
„ za obleko	,,	6'—
„ za posodo	,,	1'50
Čistilo za parkete . vel.	tuba	24'—
„ „ „ mala „	,,	13'—
Sidol	tuba	5'50
Svitol	,,	4'80
Vim	kom.	2'50
Hobby prašek	,,	6'—
Ominol	,,	2'50
Pesek za email posodo . .	zav.	1'—
„ „ „ „ s prep. „	,,	1'50
„ „ „ „ „ „ „	,,	2'—
„ „ alum. „	,,	3'25
Peščeno milo za roke . .	,,	4'50
Prašek za srebro in zlato	,,	3'25
Smirkovo platno	pola	1'50, 2'25
Tepači, veliki	kom.	18'—
„ srednji	,,	13'—
„ mali	,,	8'—
Olje za šivalne stroje . .	stekl.	4'—
Platnene vrečice, male .	kom.	8'—
„ „ srednje „	,,	12'—
„ „ velike „	,,	15'—
Morska trava Iaa	kg	4'—
Hranilniki	kom.	40'—

Sveče, velike pak. 7—	Solnice, lesene kom. 9—	Sparklet steklenice 150—
" " kom. 1'20	Šivanke zav. 1'50	Drobnilnice " 40—
Sveče, male pak. 7—	Sukanec, bel, črn št. 10-12 valj. 4'50	Mesoreznice " 50—
" " kom. 0'70	" " " " 16-36 " 3'50	Žlice, navadne " 3—
" za božično drevo . kart. 4'80	" " " " 40-60 " 2'75	Žlice, alpaka kom. 13'50
Svečke, čudežne škatl. 1'80	Flit mala doza 16—	Žlice, kavne, navadne 2'-3'-
Kadilo kg 30—	" velika " 29—	" " alpaka 7—
Nagrobne lučke kart. 11—	" s škropilko kart. 51—	Vilice, navadne kom. 9'- do 13'-
Nočne lučice škatl. 2—	Škropilka za Flit kom. 22—	" alpaka kom. 13'50
Vžigalice pak. 10—	Obešalniki, veliki " 15—	Noži, navadni kom. 10'- do 13'-
" škatl. 1—	" mali " 2'50	" alpaka kom. 24—
Zobotrebci zv. —50	Pralni stroji " 13—	Kolesa »Waffenrad« 1700—
Črnilo stekl. 3—	" " " 14—	" »Kosmos« " 1250—
Svinčniki, navadni kom. 1'25	" " " 16—	Vozički za prev. živil 350—
" tintni " 3—	" " " 18—	Prazne pušice " 5—
Peresniki " 2—	Pile, trioglate " 5—	" " " 10—
Predpražniki iz mor. trave 19 do 60	" " " 5'50	»Mali sadjar« knjiga 5—
Slama za predsobe, Ia 12—	" ploščnate " 9'50	»Mali vrtnar« " 5—
" " " IIa 4—	" " " 11—	
Muholovci " 1—	" " " 13—	
Prah za čiščenje obleke 10—	Rahljači brez ročaja 12—	
Šampon " 3—	" z ročajem 15—	
Pergamentni papir pola 1—	Brusači " 13—	
Celofan papir " 4—	Kladiva za meso 12—	
Pasovi, usnjeni kom. 8—	Škropilke za vrt —	
Barva za piruhe zav. —	Prijatelj gospodinj za šte-	
Barva za piruhe zav. —	dilnik, 19, 20, 21 cm širok kom. 170—	
Ostara papir " —	»Sted Regulator« za šte-	
Grafit kom. —50	dilnik, 19, 20, 21, 22 cm	
Pasta za peči škatl. 3—	širine " 80—	
Peharji, veliki kom. 7—	»Sted Regulator« s ploščo	
" srednji " 5—	18×12 col " 150—	
" mali " 4—	21×12 col " 160—	
Stručnice, velike " 8—	24×12 col " 170—	
Stručnice, srednje " 7—		
" male " 6—		

KURIVO

Drva, bukova, cela
" " žagana .
" mehka v kolob. kom. 4'50
Premog, trb., kosovec . .
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.

Vsak četrtek ali petek sveže
morske ribe!

Velika izbira manufakture, perila,
nogavic, rokavic, galanterijskega bla-
ga, dežnikov, klobukov in preprog.
Emajlirana kuhinjska posoda, vse
vrste porcelana, stekla itd.

Članom s proge, ki še vedno naročajo blago (sadje, čebulo, zelje, krompir, mineralne vode), katero med prevozom prav lahko zmrzne, sporočamo, da gre pošiljanje na njih odgovornost!

Naročite kurivo pravočasno, ker v par dneh včasih ni mogoče vsem postreči!

MED CVETLIČNI

letošnji pridelek, najboljše kakovosti, ki krepi srce in živce, dobiš

V NAŠI ZADRUGI

Zadruga je pričela v Ljubljani, Masarykova cesta 17, z izdelovanjem perila. Perilo izdelujemo po meri v najkrajšem času. Izdelujemo pa tudi konfekcijsko perilo, ki nas ne stane nič več kot če bi kupovali iz tovarne. Nadejamo pa se razen tega, da bomo delavce, ki so s konfekcijo zaposleni, lahko bolje plačevali. — Kroj je prvovrsten.